

DR MUHAMMED NE'IM
JASIN

ISKRA ZIVOTA

naziv originala

أثر الإسلام في تكوين الشخصية الجهادية

ime autora

د. مهمل نعيم ياسين

prevodioci

Mr Sulejman Topoljak

Prof. Mustafa Hadžić

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Muftijstvo Zenica

Zenica

UDK

Jasin, Dr Muhammed Ne'im Jasin

ISKRA ŽIVOTA / Dr Muhammed Ne'im Jasin;

preveli s arapskog Mr Sulejman Topoljak,

prof Mustafa Hadžić, Amman.

Muftijstvo Zenica, 1996. - 124 str. : 21 cm.

Prevod djela: eseru-l-islam fi takwini-š-šahsijjeti-l-
džihadijeh Daru Nefais - Amman - Jordan

ISBN -

glavni i odgovorni urednik
Mustafa Hadžić

redakcija
Mustafa Hadžić, Nezir Ćatić, Šeharzada Hadžić,
Almina Ćatić, Ibrahim Hadžić

urednik
Nihad Uzunović

recenzija
prof. hafiz Jusuf Barčić

lektor
Dr Remzija Hadžiefendić

korektor
Prof. Hazema Ništović
Nihad Uzunović

grafička i tehnička obrada
Vahdet Drino

izdaje
Muftijstvo Zenica

štampa
"GRIN" Gračanica

tiraž
3.000

Riječ priređivača

Ova knjiga predstavlja naučno-istraživački rad koji je izložen na jednom od islamskih kongresa u Kuwajtu. To je u stvari plod dugogodišnjeg i angažiranog javnog istupanja ovog izvanrednog poznavaoa prilika našeg vremena komplikovanosti i raskalašenosti nasprem prošlog vremena jednostavnosti i skromnosti.

Osnovna misao Dr. Jasina je: kako izgraditi u sebi borbenu ličnost kroz aktivno učešće u našoj stvarnosti, metodom umjerenosti, a da se čovjek ne potčini nikome osim našem Stvaraocu - Uzvišenom Allahu.

Ova misao ne znači ekstremnost, niti terorizam kako to predstavlja Zapad - Istok, već je to realna i stvarna spoznaja koja dolikuje čovjeku u ovom stoljeću.

Njegov stav je glas ljudske savjesti, dosljednosti i snage uma, da se umnoborbene ličnosti dignu protiv lobija silnika i tirana.

Stvarno i realno poznavanje stvarnosti, znači stvarno i realno poznavanje Islama. To izuzetno, precizno i ubjedljivo doprinosi vrijednosti ove knjige.

Riječ urednika

Mora se stvarno priznati, da se pod našim podnebljem već odavno osjeća potreba za autentičnim, vrijednim i dobrim knjigama, otvorenim radovima i publikacijama. Komunističke cenzure u velikoj su mjeri doprinjele zastarjelosti muslimana. Pogleda na svijet, pogleda muslimanske ličnosti na sam život, čovjeka i kosmos. I pored tih cenzura ipak treba odati veliko priznanje vrijednim našim djelima i štivima, koji su pratili kretanje društvenih pokreta - razvoja.

U ovim kompjuterskim vremenima, osjeća se jaka potreba za idejno - imanskim osvježanjem, s kojim će se osloboditi pritisak materijalizma i produhovljenog religizma. Vratiti se nauci tehnici ali ne sa prosuđivanjem koje će rezultirati niskim strastima, robovanju materijalnim zakonima.

Da bi se popunila koliko toliko ova praznina Internacionalna biblioteka "El-Kitab" će inšallah, od sada početi češće izdavati radove (prevedene i pisane), skromnije stručne knjige iz raznih oblasti života, života koji nije samo vjerski, kako su nam predstavili vjeru u njenim vanjskim oblicima, mehanikama, gimnastikama, formama ibadeta, rituala i ceremonija, koje apsolutno ne vode opće-društvenoj dobrobiti i moralnom usavršavanju pojedinaca, skupina i društva. Jer ako bi se Islamski obredi i Islam posmatrali samo vanjske strane kako je uvidio jedan od nemuslimanskih orijentalista: "to bi bilo diviti se školjci, a ne znati da je puna dragocijenih bisera", nego ih treba posmatrati kroz njihovu bitnost i suštinu (džewher). Tada osoba vidi kako Islam i svi islamski obredi teže dvostrukom

cilju: veličanju Uzvišenog Allaha od strane Njegovih robova i izvršavanju njegove zahvalnosti za blagodati koje im On dodjeljuje."

Djelo Dr Muhammed Ne'im Jasina "Iskra života" izlazi kao prva knjiga u aktivnosti Interacionalne biblioteke "El-Kitab", dolazi upravo u vrijeme kada se na Zapadu i Istoku vodi agresivna propaganda protiv muslimana, njihove naučne misli, duhovne snage i historijskog kulturnog prostora.

Knjiga je naučno istraživački rad koja se čita u jednom dahu, koja uzbuđuje našu dušu i pokreće našu misao u stoljeću buđenja Islama.

Predgovor

Svi ljudi svijeta zapitaće se: "Zašto su muslimani svijeta danas zaostali, a drugi napredovali, kada su kroz čitavu svoju historiju pokazivali svijetu progresivnu realizaciju i moralnost vjere - Islama.

Na ovo pitanje jednostavno je odgovorio nekadašnji dekan Azharskog univerziteta Muhammed Šeltut jednom kršćanskom novinaru. Rekao je: "Vi ste napustili vašu vjeru, pa ste napredovali; a mi smo napustili našu vjeru, pa smo nazadovali!"

Kada su muslimani napustili vojnu, informativnu i obrazovnu strategiju svoga života, nevjernički narodi na drugoj strani su napredovali vojno, informativno i obrazovno. Svi ti nevjernički narodi, danas vode hladni rat, a neki i otvoreni protiv muslimanskog svijeta. Nažalost, mnogi naivni muslimanski teolozi, sociolozi, orijentalisti, zla srca i zle ruke, i u ovim danima najviše čine fitnu (smutnju) među svojim narodom. Da bi se "uvukli" Zapadu ili Istoku govore, pišu i rade sa svojim uvjerenjima da u Islamu nema džihada protiv: tirana, vlastodržaca i tlačitelja svijeta. Džihad je tako ostao za mnoge muslimane nepoznata i strana stvar. Medžahe-da (borba sa samim sobom) i samoodbrambena strana džihada prouzrokovala je uspavanost i nespremnost da se mogu suprostaviti napadačima i osvajačima nevjerničkih naroda. Mi to možemo najbolje razumjeti, jer smo svi svjedoci šta se dešava u našim državama: Bosni, Palestini, Kašmiru, Čečeniji...

Zato će ova knjiga, u dobroj mjeri, pomoći onima koji su žedni moralno džihadske vjere, da upoznaju još

bolje prirodu svojih prividnih želja i strasti, prirodu čifutskog nevjerovanja, i paganstvo evropskih kršćana, koji su odavno napustili svoju vjeru, da bi izgradili civilizaciju željeza, kojom bi podjarmili muslimanski narod.

Iskra života znači izgraditi u sebi borbenu ličnost, ličnost koja ima pamet i dušu, ima vrijednost i mudrost, da se usredsredi na borbu protiv laži, tiranije, demagogije, skepticizma... U knjizi je data uputa, kako ćemo se osloboditi robovanja materijalizmu, i produhovljenoj religioznoj zabludi. To je knjiga koja se iščitava, i uvijek iznova otkriva slabost i lažnost ličnosti. To je knjiga, koja nudi razumijevanja, i priprema srca sa imanskim zracima za vođenje islamskog džihada. Ona će pomoći svakom čovjeku, a pogotovo mladima, da svojim džihadom, odnosno trudom i borbom otkriju svoje znanje i ličnost, u ovom haosu mišljenja, lobija-informisanja. Pomoći će im da shvate svoju pravu zbilju djelovanja na ovom svijetu, svijetu punom smutnji. Sa izgradnjom džihadskih ličnosti naglasit će se njihova vrijednost, njihovo prostor, njihovo vrijeme, vrijeme njihovog jedinstva i neosporne važnosti zbijanja safova.

Samo na taj način, muslimani svijeta mogu pokazati nemuslimanima ponos i svijetli trag Islama, kao progresa, napretka i civilizacije. Trag džihada će biti hedijja - dar zabludnjeloj Evropi i čitavom svijetu.

Prevodioci

Amman, 25.06.1995.god.

Uvod

Ni jedan narod ne zaslužuje da se nazove džihadskim, dok ne ispuni dva uslova:

Prvi: da ima jake poticaje, da se može suprotstaviti zlu i neistini, pod uslovom da ti poticaji budu stalni, da ih ne može zaustaviti ništa osim smrti, i da budu sveobuhvatni, ne ograničavajući se samo na pojedinca, ili neku zajednicu, nego obuhvatajući sav narod.

Drugi: da ima džihadski moral, koji će kontrolisati sam proces džihada, i održavati mu kontinuitet, sve dok ne stigne do željenog cilja.

Istina je, u koju ne može posumnjati realan čovjek, da historija nije upoznala, niti će upoznati vjeru, niti neki pravac, koji može ponuditi narodu ove dvije sposobnosti na najvišoj razini, kao što to čini Islam, sa svojim sljedbenicima i vojnicima.

Ova stvarnost, je posljedica toga što je program izgradnje džihadskog ummeta (zajednice), u Islamu, ustvari, program Allaha dž.š., a Allah dž.š. je Sveznajući i Mudri, Onaj koji jedino zna čovjekovu snagu, i koji Jedini može da je aktivira, odgoji, i usmjeri ka ostvarenju najuzvišenijih i najplemenitijih ciljeva.

Što se tiče prvog uslova, on daje jak poticaj na džihad, na suprotstavljanje sili zla, na ovom svijetu. Ovo je u Islamu preuzelo na sebe Allahov akide (uvjerenje), jer ono neprestano pobuđuje želju za džihadom, želju koju ne može zaustaviti, niti ograničiti ništa osim smrti, koja završava ispit ovog svijeta, i otvara strane obračuna i vječne nagrade.

Drugi uslov je džihadski moral; za koga se pobrinula božanska pedagogija, kako za muslimana kao pojedinca, tako i za muslimansku zajednicu, na podroban i sveobuhvatan način.

PRVI DIO

Utjecaj akideta na izgradnju borbene ličnosti

Pod islamskim vjerovanjem podrazumjevamo, sva čvrsta, razumna i srčana uvjerenja, koja Islam usađuje u srca i razume svojih sljedbenika:

- o Uzvišenom Stvoritelju, Njegovim svojstvima, djelima;
- o čovjeku, njegovom odnosu prema Gospodaru, čovjekovoj ulozi na ovom svijetu, o njegovom kraju, o budućem svijetu, i o onome što će biti na njemu;
- o obračunu, nagradi (sevabu), kazni i o drugim islamskim ubjeđenjima, i važnim pitanjima u čovjekovom životu.

Uistinu, svi dijelovi imana se solidarišu u naporu da stvore najveće poticaje u srcima vjernika, kada je u pitanju džihad.

Ovo ćemo objasniti u narednih pet tema.

Utjecaj akideta na vjerovanje u Uzvišenog Allaha dž.š.

Akidet o vjerovanju u Uzvišenog Allaha dž.š.: ima najveću ulogu u formiranju džihadske ličnosti pojedinca muslimana, kao i muslimanske zajednice, a to se može sagledati u sljedećem:

1) Suština imana u Uzvišenog Allaha dž.š. znači, ostvarenje potpune potčinjenosti Uzvišenom Allahu dž.š. i oslobođenje od svake druge potčinjenosti. Srž pokornosti Allahu dž.š. je voljeti Njega i Njegova Poslanika s.a.v.s. a ta ljubav znači voljeti, ono što voli Uzvišeni Allah dž.š., i da prezire ono što prezire Uzvišeni Allah dž.š. Ona se ogleda, prije svega, u pokornosti Allahu dž.š. i slijeđenju Njegova Poslanika a.s., a zatim u borbi protiv onih koji se suprotstavljaju Allahu dž.š. i Njegovom Poslaniku a.s., jer je osnova ljubavi potpomaganje voljenog i okretanje od njegovih neprijatelja. Zato neistinu govore oni koji kažu da vjeruju, a ne pokoravaju se Allahu i Njegovom Poslaniku, i ne bore se protiv Allahovih i Poslanikovih neprijatelja.

Ovo je početna tačka džihada u Islamu, odnosno progonjenje onih koje prezire Allah dž.š.. Njihovi postupci se preziru, sve dotle, dok se ne pokore Allahu dž.š., a nije ono, što smatraju neki zapadni mislioci, odbrana, prije svega materijalnih interesa. Iz ovoga se jasno vidi, da je takav džihad neispravan i neprihvatljiv, a da se borba protiv Allahovih neprijatelja na Zemlji kategorički smatra plodovima iskrene pokornosti Uzvišenom Allahu dž.š.

Drugi dio suštine vjerovanja u Allaha dž.š. je oslobođenje od svake druge pokornosti osim Allahu dž.š., i to uistinu ima najveću ulogu u zaštiti muslimanske zajednice od opasnih zamki koje neprijatelji postavljaju sinovima islamskog naroda. To se postiže tako što se rob Allaha dž.š. oslobađa od svih ovozemaljskih utjecaja, što su ih neprijatelji Islama uobičajili koristiti kao mreže kojima love svoje suradnike i izdajnike naroda. Potpadanje pod ove utjecaje proturječno je iskrenosti čovjekove pokornosti svome Gospodaru. Oni koji odbijaju da se pokore svome Stvoritelju, slabi su jer kroz njih lahko prolaze izdajnički mikrobi u tijelo ummeta, i ovakvi će sigurno pasti u ropstvo vlastitim strastima, prohtjevima, nagonima i postaće najlakši plijen neprijateljima, koji će načiniti od njih pomagače i špijune. Istina je, da su nedaće koje su se desile islamskom narodu, i islamskoj zajednici, desile i dešavaju pod okriljem ovih robova, robova novca, robova strasti, robova vlasti... Nakon što je neprijatelj saznao za ove bolesnike i shvatio koje strasti obožavaju, ponudio im je u dovoljnim količinama ono za čim žude, a njima je potekla pljuvačka. Pa su postali neprijatelji svoje porodice, časti ummeta i domovine. To su im neprijatelji debelo platili, kao cijenu za vlast, položaje i šićare ovoga svijeta. Zatim su od njih načinili svoje suradnike, izdajnike i špijune, i postavili im programe kako da unište vlastiti narod.

Iskreni vjernici istinski odbijaju da budu podčinjeni neprijatelju, jer to smatraju nevjerstvom prema Allahu dž.š., koji ne prihvata robovanje nikom drugom osim Njemu. Vjernici vjeruju da sav ovaj svijet ne vrijedi kod Allaha dž.š. ni koliko krilo jednog komarca. Pa kako da prodaju džennet za krilo komarca? Kako će onda neprijatelj imati suradnike i pomagače, a oni Ga preziru

i potcjenjuju ono što posjeduje, i ne vide kod Njega ništa što je vrijednije od krila komarca?

Postoje razni planovi kolonijalista kako da odvrte muslimane od Allaha Uzvišenog. Svi ti planovi uglavnom se svode na nemoralne radnje,¹ jer neprijatelji znaju da se u moralnim i bogobojažnim ljudima krije opasnost po njih i da su oni nepremostiva prepreka pred njihovim pretenzijama. Prenosi se vjerodostojnom predajom da je Poslanik s.a.v.s. rekao:

*"Kada bi dunjaluk kod Allaha dž.š. vrijedio koliko krilo komarca, ne bi napojio nevjernika sa njega ni gutljajem vode."*²

General Goro je krenuo 1917.god. da okupira Liban. Sa njim je bila ogromna i bučna vojska, a u društvu ove vojske bio je veliki broj prostitutki. Generala su pitali: "Funkcija ove borilačke vojske je poznata, ali kakva je funkcija ove druge vojske?" On je odgovorio: "Sa ovom vojskom ćemo pobijediti naša neprijatelje, prije nego sa ratničkom voskom."³

O istom pitanju kršćanski misionar, predsjednik misi-onarskih zajednica, Samoel Zuvejmer, rekao je na jednom od misionarskih kongresa: "Uistinu, zadaća misionarstva na koje vas podstiču kršćanske zemlje, nije da uvodite muslimane u kršćanstvo u muhammedanskim

¹ Vidi: "Protokol hukemau-s-suhjun" (str. 7. 86. 95.) Štamparija Dari-l- kutubu-l-arabij, Kairo, 1951. god.

² Tirmizi hadis hasen-sahih

³ Mahmud Šit Hattab "el-Islam ven-nasr" str. 113. prvo izdanje, 1972. god. Daru-l-Fikr.

zemljama, oni takvu čast ne zaslužuju. Vaša osnovna zadaća, gospodo misionari, je da izvedete muslimane iz Islama, tako da postanu stvorenja koje ništa ne povezuje s moralom, njihovim najjačim oružjem. Sa ovim vi ćete pripremiti svu inteligenciju u tim kraljevinama da prihvate put za koji se borite, a on je izvođenje muslimana iz Islama. Mi želimo da oformite generaciju shodno željama kolonizatora, generaciju koju ne interesiraju važne stvari, koja voli rahatluk i lijenost, koja nastoji da priušti sebi strasti po svaku cijenu, generaciju kojoj će strast biti životni cilj, generaciju koja će se školovati da bi time udovoljila svojim strastima, koja će štedjeti radi strasti, koja će osnivati najveće centre bluda, centre kocke... Misionari, ako to učinite, vi ste time izvršili svoju zadaću na najbolji način."⁴

2) To je jedna od mnogobrojnih strana snage islamskog vjerovanja, a blagodati ovog vjerovanja su bezbrojne. Postoji druga strana, koja nema nimalo manju ulogu i aktivnost od prethodne, a ta strana je uvjerenost, bez koje ne može biti pobjede. Vojni stručnjaci smatraju da je snaga morala osnova pobjede u borbi, a i da nema vrijednost ni jedna vojska, ma koliko njen broj bio ogroman, i ma koliko ta vojska bila precizno ustrojena i odlično naoružana, ako joj moral ne bude visok. Za ovu tvrdnju navode primjer talijanske vojske, koja je u Drugom svjetskom ratu bila opremljena najmodernijim naoružanjem sa najvećom razornom moći; njeno je ustrojstvo bilo krajnje precizno, a moral na niskom nivou. Takva vojska je postala velikim teretom za Nijemce, tako da su saveznici položaje koje su držali Talijani nazi-

⁴ Abdullah Tel-Džuzul Bela' tom 1. str. 276. Daru-l-Iršad, prvo izdanje, 1971. god.

vali vojničkom prazninom, jer su se predavali bez borbe kad god bi se nad njima nadvila stvarna ili umišljena opasnost.

Pa ako je ovo vojna stvarnost, onda se nameće pitanje: koji su izvori ovoga morala i koji su izvori njegove snage? Koja mu je hrana čime se hrani i održava? Opće je pravilo da je izvor koji daje ruh njegovoj snazi i hrana koja permanentno održava njegov nivo, ustvari uvjerenje u postojeću snagu i uvjerenje u krajnju pobjedu. Što se tiče uvjerenja u postojeću snagu, to je rezultat uvjerenja u snagu Allaha dž.š. i u istinitost ciljeva. A uvjerenje u krajnju pobjedu, i to je dio od velike nagrade koju zadobija borac, ma kakav bio ishod borbe, od Uzvišenog koji nagrađuje velikom nagradom i darovima. Pa, ako su ovo izvori snage morala, i izvori njegove opskrbe, onda je istina u koju nema sumnje, da se nevjernik na ovom svijetu ne može okoristiti ovim izvorima, koliko se može okoristiti vjernik koji vjeruje u Uzvišenog i Moćnog Allaha dž.š., Njegova uzvišena svojstva, Njegova lijepa imena i Njegova mudra djela. Od uvjerenja u postojeću snagu, borac - vjernik ima najveći udio, jer on je uvjeren da se oslanja u borbi na najveću silu i sklanja se pod zaštitu Gospodara, koji ne čini nepravdu, u čijoj su ruci životi silnika i svršeci tiranina, pod zaštitu Stvaraoca svega, Darovaoca snage kome hoće, Potčiniooca svega kome hoće; taj je borac uvjeren u snagu Allaha dž.š. Uzvišenog, Silnog, i uvjeren je u Allahovo obećanje da će pomoći svojim pomagačima, mudžahidima koji se bore da Allahova riječ bude iznad svih. Njegove vojske su potčinjene Njegovim miljenicima, a Allah dž.š. ima nebeske i zemaljske vojske: meleke, vjetrove, nepogode. Pravilni i ispravni postupci ulijevaju smirenost u srca Njegovih robova i strah u srca neprijatelja.

Mudžahid je uvjeren, da on nije sam u borbi protiv nevjernika i zlikovaca, nego ga pomaže Najjači, i on se ne oslanja na mnogobrojnost i opremljenost, iako ih ne zanemaruje. Mudžahid vjeruje i slijedi riječi svoga Gospodara:

“Onima kojima su ljudi rekli: Svijet (neprijatelj) se sakupio zbog vas, pa ih se bojte”. (To) im je povećalo vjeru (uvjerenje u Istinu) i rekli su: “Nama je Allah dosta i On je divan zaštitnik”. (Ali Imran, 173. ajet)

Njegov je osjećaj uvijek onakav kako pjesnik opisuje: “Neće nam naškoditi što nas je malo, naš Zaštitnik je jak, zaštitnik većine je ponižen.”

Ovo uvjerenje u Allaha dž.š. bilo je izvor ogromne snage u srcima ashaba r.a., i to im je bio pokretač i poticaj na postojanost u džihadu, ma kako bili spremni i ma koliko ih malo bilo, i ma kakva spremnost i brojnost neprijatelja bila.

U jednoj bici koju su vodili protiv Rimljana, neki muslimani su, nakon što su vidjeli veliku vojsku koju su spremili Vizantijci i arapski kršćani protiv njih, rekli: “Pri-premili su ogromnu vojsku, šta mislite da odgodimo boj i da tražimo od Ebu Bekra r.a. pomoć?” Tada je Hišam ibnu-l-As rekao: “Ako vjerujete da je pobjeda od Allaha, Silnog i Mudrog, onda se borite; a ako očekujete pobjedu od Ebu Bekra, ja ću uzjahati svoju jahalicu, da odem do njega.” Rekli su: “Ostavio nas je Hišam ibnu-l-As bez riječi.” Nakon toga počeli su žestoku borbu. Mnogi muslimani su poginuli, a među njima i Hišam ibnu-l-As, a uz Allahovu pomoć Rimljani su poraženi. Nakon završetka bitke prošao je neki

ashab pored ubijenog Hišama i rekao: "Allah ti se smilovao, ovo je ono što si tražio."⁵

Na Mu'ti je muslimana bilo tri hiljade. Nakon što su stigli do Mu'te (grada na jugu Jordana) obavješteni su da je Herakle spremio stotinu hiljada vizantijskih vojnika, a još im se od arapskih kršćana priključilo drugih stotinu hiljada. Neki muslimani su rekli: "Poslaćmo haber Poslaniku s.a.v.s. i obavijestiti ga o broju neprijatelja da nam da upute šta da radimo." Tada je ustao Abdullah ibn Rewaha i obratio se muslimanskoj vojsci: "O narode, tako mi Allaha, ono od čega zavisite je to radi čega ste krenuli tražeći ga, a to je šehadet. Ne borimo se protiv ljudi brojem, niti snagom, niti mnoštvom. Borimo se protiv njih vjerom, kojom nas je Allah počastio. Krećite! Uistinu ćemo zadobiti jednu od nagrada: ili pobjedu ili šehadet." Ljudi su rekli: "Tako nam Allaha, istinu je rekao Ibn Rewaha."⁶

Uistinu, vjera u Allaha dž.š. i Njegovu pobjedu, i vjerovanje da pobjeda dolazi samo od Allaha dž.š. sačuvalo je naš ummet u prošlosti, da ne padne u naručje nevjernih naroda, istočnih i zapadnih. Prognani i zlostavljani su bili muslimani na početku Islama, dok su bili u Mekki, ali nisu tražili pomoć ni od Perzijanaca, ni od Vizantijaca. I u prvim godinama nakon osvajanja islamske države u Medini, muslimani su bili u velikoj nevolji, između nevjernih saveznika s vana i između Židova i munafika iznutra. Svi su radili protiv njih i pravili im spletke, ali i pored svega toga njihov vođa, Poslanik

⁵ Abdullah ibnu-l-Mubarek "el-Džihad" str. 94. štampana 1971. god. Bejrut.

⁶ Ibn Kesir - Essireh en-Nebevijeh, tom 2. str. 241. Štamparija Isa el-Bani el-Halebi, 1964. god.

s.a.v.s., nije dozvolio da mu pomogne niko od kafira, svejedno da li on bio mnogobožac, kršćanin ili Židov. Ponudilo mu se pred bitku na Uhudu nekoliko židova, (pošto su se bili organizovali u jedan odred), Poslanik Muhammed a.s. je kategorički odbio njihovu pomoć.⁷

Ovo je bilo u vrijeme, kada je Ebu Amir pozivao Vizantijce na borbu protiv svog naroda (muslimana). Njemu su munafici (licemjeri) pripremali Mesdžidu-l-Dirar (mesdžid zavjere), a on njima obećao, da će im Rimljani doći kao ispomoć da oslobodi zemlju, i pobjede muslimane.⁸

Dvije vrste ljudi se međusobno razlikuju, oni punog i oni praznog srca. Allahova vojska se odlikovala vjerom u svoga Gospodara, traženjem pomoći samo od Njega, i zadovoljenjem onim što je kod Njega, u odnosu na ono što je kod Njegovih stvorenja. Munafici su poraženi zato što prazna srca vjeruju, zato što nisu bili uvjereni u svog Gospodara i što su se oslanjali na drugog mimo Allaha dž.š. To jako vjerovanje, visoki moral, čije vjerovanje osjeća u srcu, jedino su objašnjenje herojstvu i hrabrosti kojom je ispunjena historija muslimanskog naroda, u jednom vremenskom razdoblju, koje se odlikovalo pobožnošću ljudi, nadahnutih islamskim vjerovanjem. Oni su napuštali svoje kuće moleći smrt i moleći od Allaha šehadet. Kada se rasplamsala borba, predavali su svoje živote svome Gospodaru, ne osvrćući se na svoje rane i ne mareći za smrt.

⁷ Es-serasi el-Mebsut, tom 10, str. 23. Štamparija Esse'ade Egipat prvo izdanje 1324. h. god.

⁸ Ibn Kesir, "Tefsiru-l-Kur'ani-l-Azim", tom 3. str. 387. Daru-l-Ihja' kutubu-l-arabijeh - Egipat

Prenosi Ibn Ishak od Mu'aza ibn Amra ibn Džemuha da je rekao: "Čuo sam neke da govore: "Ebu-l-Hakemu se ne može prići od oholosti, nisam obraćao pažnju na onoga koji je to rekao, i krenuo sam dalje, međutim on me nije ostavio. Izazivao me dok nisam krenuo prema njemu. Kada mi je došao do ruke, napao sam ga i udario, tako da sam mu popolovio potkoljenicu. Nakon toga udario me njegov sin po plećima i odsjekao mi ruku, koja je visila samo na koži. Smetala mi i otežavala borbu. Cijeli dan sam se borio i vukao je za sobom. Nakon što me premorila stavio sam na nju svoju nogu i vukao sve dok je nisam otrgnuo."⁹

Pogledaj šta sve može da učini snaga morala od ovog čovjeka, pa da se na takav način oslobodi ruke! Nije ga spriječio bol, ni krvarenje da nastavi borbu, jer je snaga njegovog imana sve to nadjačala. Ovakav moral morao je rezultirati vojnim uspjesima, kojim su se zapadnjaci čudili, tako da su neki izjavili: "Skoro da je nemoguće razumjeti kako su Arapi, podjeljeni na plemena i bez odgovarajuće ratne opreme i broja ratnika, uspjeli da pobjede u ovako kratkom roku Vizantijce i Perzijance, koji su ih često puta nadilazili u vojsci, opremi i organizaciji."¹⁰

Veliki borilački moral ima i drugu značajnu ulogu, čiji je izvor u učenju o vjerovanju u Allaha dž.š. To uvjerenje u misiju koja se propovijeda, u njene namjere i ciljeve, i vjerovanje da ona ima najveće pravo na vođstvo. Temelj ovog uvjerenja je vjera, da je ono što je kod Allaha

⁹ Ibn Hišam "Siretu-n-nebijj", tom 2. str. 275. 276, Šeriketul i'lanat eš-šerkijje, Kairo, 1382. h. god.

¹⁰ Kamil ed-Dahs - "Ajatu-l-Džihad", str. 134. Daru-l-Bejan, Kuvajt, 1972. god.

dž.š. bolje od onoga što je kod Njegovih stvorenja, jer je On jedini Stvaralac, Sveznajući i o svemu obavješten. Ovo čini da mudžahid vjeruje u ispravnost onoga za šta se bori sa takvim uvjerenjem, kojem ništa drugo nije približno. On vjeruje u ispravnost onoga što radi i primjenjuje u životu, jer je to Allahova misija. Islamski borac vjeruje, kada se bori protiv svojih neprijatelja, da je vojnik Gospodara svjetova. Bori se da Allahova riječ bude iznad svih, da proširi Njegovu vjeru među Njegovim robovima, a u isto vrijeme vjeruje da se njegovi neprijatelji bore na šejtanskom putu, a šejtan ne može pobijediti Silnog i Moćnog. I za taj iman islamski borac ne žali dati dijete, imetak, vlastiti život ...

"Vjernici se bore na Allahovom putu, a nevjernici na šejtanovom. Zato se borite protiv šejtanovih štićenika, jer je šejtanovo lukavstvo zaista slabo."
(En-Nisa, 76.)

U sljedećem izlaganju, navest ću čitaocu nekoliko razgovora, vođenih između mudžahida, s jedne, i kralja Perzije i njihovog vojskovođe, s druge strane. Iz razgovora se vidi izvrstan primjer visokog vojničkog morala, koji može poslužiti kao mjerilo. Iz toga se mogu vidjeti neke osobine mudžahida kojeg je Islam odgojio.

Prvi razgovor je vođen između perzijskog kralja i grupe mudžahida, među kojima je bio En-Nu'man ibn Mukrin r.a. Parzijski kralj je upitao: "Radi čega ste došli, i šta vas je navelo da ratujete protiv nas? Je li zato što smo vas zanemarili, jer su nas drugi zabavili, pa ste se osmijelili na nas?" En-Nu'man je rekao svojim ashabama: "Ako hoćete, odgovorit ću mu u ime vas, a ako neko od vas to želi, dat ću mu prednost." Rekli su: "Ne, ti ćeš da govoriš." A kralju su rekli da je govor

ovog čovjeka njihov govor. En-Nu'man je počeo govoriti: "Zaista nam se Allah smilovao i poslao nam Vjervjesnika, koji nas upućuje dobru i naređuje ga, upozna je nas sa zlom i zabranjuje ga. Obećao je, ko mu se odazove, imat će dobro ovoga, i budućeg svijeta. Ni jedno pleme nije tome pozvao, a da nisu postojale dvije grupe: grupa koja mu se odazvala i grupa koja je odbila poziv. U Allahovu vjeru su ulazili samo odabrani. To je potrajalo koliko je Allah dž.š. htio. Onda mu je bilo naređeno da se bori protiv Arapa, koji mu se suprostavljaju, što je i učinio. Opet su bile dvije grupe: oni koji su mu mrzovoljno prišli, pa su se usrećili, i oni, koji su mu dobrovoljno došli, pa su se još više usrećili. Zatim nam je naredio da počnemo pozivati one koji su nam bili susjedi, pa smo ih pozivali u našu vjeru, pa i vas mi pozivamo u našu vjeru. To je din, koji lijepo čini lijepim, a ružno, ružnim. Ako ga odbijete, platite džizju (porez), a ako i to odbijete - preostaje borba. Ako primite našu vjeru, ostavićemo vam Allahovu Knjigu, preporučićemo vam da se vladate po njoj, i da je primjenjujete, a mi ćemo se vratiti, ostavljajući vam vaše poslove i vašu državu. Ako nam platite džizju, primi ćemo je i zaštititi ćemo vas. Ako od ovoga ništa ne prihvatite, onda ništa ne preostaje osim borbe."¹¹

Drugi je razgovor bio između Rustema, perzijskog vojskovođe, i mudžahida Rebi' ibn Amira r.a. nakon što je Rustem došao na Kadisiju, i zatražio od Sa'd ibn Ebi Vekkasa da mu pošalje čovjeka da razgovara sa njim. Odmah, prvog dana, odazvao mu se Sa'd i poslao Rebi' ibn Amira. Kada je htio da uđe kod Rustema u vojnu

¹¹ Ebu Dža'fer Et-Taberij "Tarihu-r-rusuli ve-l-Muluk", tom 3. str. 498. Daru-l-Me'arif, Egipat 1962. god.

postaju, zaustavili su ga na ulazu Rustemovi vojnici. Poslali su obavijest Rustemu o njegovu dolasku. Nakon što je saznao za njegov dolazak, konsultirao se sa svojim savjetnicima i rekao: "Šta mislite, hoćemo li ga ismijati ili ćemo mu ukazati počast?" Složili su se da mu ukažu svu počast, donijeli su ukrase, prostrli ćilime i druge dragocjene ukrase. Ništa nije zaboravljeno, a Rustemu je postavljeno zlatno prijestolje prekriveno vunanim prekrivačem i jastucima satkanim od zlata. Rebi' je ušao jašući na svojoj maloj kobili duge grive. Nosio je голу sablju koju je prekrila duga odjeća. I još je sa sobom imao koplje, štit, luk i strijele. Kad je krenuo prema vojskovođi i došao do prostirke, rečeno mu je da sjaše. Međutim, on je natjerao kobilu na prostirku i tek kada je stala na nju, sjahao je. Onda je kobilu svezao za dva naslonjača. Nisu mu htjeli to zabraniti, nego su nastojali da mu ukažu počast kao što su se dogovorili. Shvatio je šta su željeli, pa je odlučio da ih dovede u složeniju situaciju. Na sebi je imao štit sa prekrivačem njegove deve. Prekrivač je prorezao i obukao kao košulju, stegao preko pasa užetom od palminog vlakna. Glavu je povezao turbanom, a imao je najbujniju kosu među Arapima. Na glavi je nosio četiri pletenice kao četiri isturena roga. Rekli su mu: "Odloži svoje oružje!" Odgovorio je: "Ja nisam došao da odlažem svoje oružje po vašoj zapovjedi, nego ste me vi pozvali, pa ako ne prihvatite kako hoću, ja ću se vratiti." Obavijestili su Rustema o tome. Rekao je: "Pustite ga, on je samo običan čovjek." Krenuo je oslanjajući se na svoje koplje, probadajući kopljem jastuke i ćilime, i nije im ostavio ni jednog jastuka ni ćilima čitavog. Nakon što se približio Rustemu, dočekali su ga stražari. Sjeo je na zemlju i zabo koplje u ćilime. Upitali su ga: "Zašto si sjeo na zemlju?" Odgovorio je: "Ne volim da sjedim na

ovim vašim ukrasima." Zatim je Rustem počeo razgovor s njim: "Zašto ste došli?" Odgovorio je: "Allah nas je poslao da izvedemo onoga ko hoće izaći iz ljudskog ropstva u pokornost Allahu, iz dunjalučke tjeskobe u dunjalučka prostranstva, i iz vjerskog nasilja u pravednost Islama. Poslao nas je sa svojom vjerom, svojim robovima da ih pozovemo u Islam. Pa ko Islam prihvati, mi ćemo to i te kako priznati, vratiti se, i ostavit ćemo ga u njegovoj zamlji. A ko to odbije, borićemo se protiv njega sve dok ne dođe ono što nam je Allah obećao." Rustem je upitao: "Šta vam je Allah obećao?" Rebi' je odgovorio: "Džennet onome ko pogine, boreći se na Njegovu putu, i pobjedu onom, ko ostane živ." Nakon toga je Rustem zatražio odmor koji mu je trebao da se konsultira sa svojim savjetnicima, i uzeo je za to tri dana. Rebi' mu je rekao: "Izaberi jedno od tri rješenja poslije odmora: izabereš li Islam, ostavićemo tebe i tvoju zemlju; ili plati džizju što ćemo prihvatiti i ostaviti te, a ako budeš trebao pomoć, pomoći ćemo te; ili izaberi borbu četvrtog dana. Nećemo vas napasti u ova tri dana osim ako nas napadnete. Ja ti dajem garanciju ispred svoje vojske." Rustem je onda upitao: "Jesi li ti najugledniji?" Rebi' je odgovorio: "Ne, muslimani su kao jedno tijelo ." Nakon toga je Rustem sakupio svoje savjetnike, i upitao ih: "Šta predlažete? Jeste li ikad čuli jasniji i ponosniji govor od govora ovog čovjeka?" Odgovorili su: "Ne daj bože da imalo osjetiš simpatiju prema ovome i ostaviš svoju vjeru radi ovog psa! Zar ne vidiš kakva mu je odjeća?" Rustem je rekao: "Šta vam je?! Ne gledajte u odjeću, već obratite pažnju na govor, oštroumnost i ponašanje! Oni ne pridaju važnost odjeći i hrani - već paze na suštinu stvari. Razlikuju se od vas po odjeći, a ne zanima ih ono što vas zanima." Zatim su prišli

Rebi'u prihvatajući mu oružje, potcjenjujući ga, na što ih Rebi'a upita: "Hoćete li da ja isprobam vaše, a vi moje oružje?" Zatim izvadi svoju sablju iz korica, koja zasja kao baklja od vatre. Oni mu rekoše: "Ostavi je!" Te on to i učini. Onda je bacio njihov štit, a oni njegov. I njihov štit se razbi, a njegovom ništa ne bi. Nakon toga im je rekao: "O, Farisije, vi previše vodite brigu o odjeći i hrani, a za nas to nije bitno. Onda se vratio, a oni su ga posmatrali, sve dok se nije izgubio iz njihova vida.¹²

---

¹² Et-Taberij - "Tarihu-r-rusuli vel- Muluk", tom 3. str. 519.

II

Vjerovanjem u Poslanika s.a.v.s. izgrađujemo džihadsku ličnost

Vjerovanje u poslanstvo Poslanika a.s. ima ogroman utjecaj u izgradnji džihadске ličnosti muslimana, jer ovo vjerovanje nije ispravno ni potpuno, sve dok Poslanik a.s. ne bude draži muslimanu od samog sebe, ime-tka, djeteta... O tome ima mnogo vjerodostojnih hadisa od Poslanika a.s., kao npr. hadis koji prenosi Enes r.a., Poslanik a.s. je rekao: "Nijedan od vas ne vjeruje, dok mu ja ne budem draži od njega samog, njegova oca, djeteta i svih ljudi."¹³

Kada se ispuni srce ljubavlju prema ovoj plemenitoj ličnosti, onda poticaji bivaju snažni jer najviše se slijedi onaj koga volimo, cijenimo i poštujemo. Ako musliman odluči da se okiti najvišim moralom, naći će ispred sebe najpotpunijeg čovjeka sa najviše plemenitih osobina. Uistinu je najbjedniji narod koji nema u svojoj historiji čovjeka - uzora, za čijim se moralom povodi, najbogatiji je narod onaj koga je Allah dž.š. počastio čovjekom, u kojem su prisutna sva svojstva dobra, hrabrosti i herojstva. Nema naroda na Zemlji koji je odlikovan, kao što su odlikovani muslimani predstavljeni u ličnosti Allahova Poslanika. Njega je Gospodar odgajao, i odgojio u njemu sav uzvišeni moral. Preko njega je pozvao svoje robove ka svojoj Časnoj Knjizi. Kako da ne bude mudžahid, kad je onaj ko poziva i koga

najviše voli, bio na najvećim stepenima džihada, i kad je bio prvi u svim vrstama džihada, borio se u ime Allaha istinskim džihadom, srcem i dušom, da'wom, proglasima, sabljom i silom, i svo mu je vrijeme bilo podređeno džihadu. Kako da se izvlači iz prvog borbenog reda onaj koji je uzeo Poslanika a.s. za uzor i primjer, a Poslanik a.s. je uvijek bio najbliži položaju neprijatelja. Ashabi Poslanika a.s. su se zaklanjali za njega, kad god bi se borba rasplamsala, a samo najhrabriji u tim momentima nastojali su ga oponašati. Allahova škola pod vođstvom Poslanika a.s. i pod okriljem Kur'ana Kerima izvela je generaciju ashaba i tabi'ina (generacija poslije ashaba r.a.). Imali su najveći stepen džihadskog morala poslije svoga vođe, Poslanika a.s., svaki od njih je napravio toliko herojstva, da bi se mogla napisati ogromna i korisna knjiga, koja bi bila neprocjenjivo džihadsko bogatstvo. Ako se neki narod ponosi što je imao i mali broj heroja i herojstva sličnih ovima, bodri svoje generacije sjećanjem na njih, i nastoji da one krenu putem heroja. Pa šta mislite o narodu koga je Allah dž.š. počastio najčasnijim i najhrabrijim stvorenjem, Poslanikom a.s. i velikom plemenitom skupinom heroja? Dok na drugoj strani kafiri te svoje heroje usmjeravaju prema zlikovcima i herojima nemorala puneći im uši djelima kafirskih ličnosti, kao da naša historija ne posjeduje heroje i herojstva.

¹³ Prenosi Buḥarij i Muḥsim. Vidi: Ibnu-l-Dževzij "El-vefa bi ahvali-l- Mustafa", tom 1. str. 382. prvo izdanje, 1966. god., štamparija Seade, Egipat.

III

Utjecaj vjerovanja na Sudnji dan

Ako čovjek musliman sa šehadetom kreće i žuri u džihad, u borbu protiv zla, i njegovih pristalica, uistinu mu njegovo vjerovanje u budući svijet još više mu puni srce aškom (ljubavlju) prema šehadetu, jer ga ovo vjerovanje upoznaje sa stvarnostima ovog svijeta i vrijednostima njegovih stvari. Ovaj svijet nije ništa drugo do jedan period čovjekova života i put do konačnog stepena, u kojem su vječne vrijednosti. Ko želi može da spozna utjecaj ovog uvjerenja na izgradnju požrtvovane ličnosti sa poređenjem dviju ličnosti: jedne, koja nosi to uvjerenje u svom srcu; i druge, koja vjeruje da je njen kraj sa smrću, i da je ovaj svijet posljednja stanica u čovjekovu postojanju, da je to jedina prilika za uživanje i naslađivanje. Koja će se od te dvije ličnosti odazvati pozivu borbe, koja će žrtvovati na tom putu svoj život i imetak? Zar to neće biti onaj koji vjeruje u veću i vredniju nagradu? Zar to neće biti onaj koji vjeruje u onaj svijet? Zatim, koji će od njih oklijevati i odustati od borbe, te i tražiti razloge da izostane iz džihada i škrtariti sa sobom i imetkom? Zar to neće biti onaj koji ne vidi drugi svijet, nego samo uživanje i ukras ovog svijeta?

Allah dž.š. je objasnio ovu stvarnost i odredio, i nema osvrta na Njegovu odredbu - da su strah i nevjerstvo u drugi svijet na istom stepenu, a da su hrabrost, smjelost i uvjerenje u drugi svijet međusobno i tijesno povezani.

Veli Uzvišeni:

“Oni koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet neće od tebe tražiti dozvolu da se ne bore zalažući imetke svoje i živote svoje. - A Allah dobro zna one koji su bogobojazni (muttekije). Od tebe će tražiti dozvolu samo oni koji ne vjeruju u Allaha i u onaj svijet i čija se srca kolebaju, pa sumnjaju i neodlučni su.(Et-Tewbe, 44.45.)

To je sa teorijske strane, ali su praktične strane, na vešću ovaj primjer koji će otkriti utjecaj ovog uvjerenja na srca vjernika:

Prenose se mnoge vjerodostojne predaje koje govore o fadiletima (nagradama) na Allahovom putu. Zaključak tih predaja upućuje na to, da prašinu, koja stigne u utrobu mudžahida, učinit će Allah uzrokom za spas od džehennema i njegova dima. Od tih predaja je i ova koju prenosi Abdurrahman ibn Džebr r.a. da je Poslanik s.a.v.s. rekao: *“I noge koje se upraše na Allahovom putu, neće dotaći Allahova vatra!”*¹⁴

Prenosi se od Ebi Umameh r.a. da je Poslanik s.a.v.s. rekao: *“Svaki čovjek čije se lice upraši na Allahovom putu, Allah će mu ga sačuvati od vatre i dima na Sudnjem danu. Svaki čovjek čije se noge upraše na Allahovu putu, Allah će ih zaštititi na Sudnjem danu.”*¹⁵

¹⁴ Prenosi ga Buharij. Pogledaj “Fethu-l-Bari”, tom 6. str. 23. štampa el-Behijeh el-Masrijeh 1348. h. god.

¹⁵ Prenosi ga Taberani. Pogledaj “Et-tergib vet-terhib”, tom 2. str. 272. treće izdanje 1968. god. Mustafa el-Bani el-Halebij - Egipat.

Ove hadise i njima slične, kada čuje musliman, prihvati ih njegovo srce i oni postanu uvjerenje kod njega, (put kojim će da krene), spoje se međusobno sa njegovim osjećajima. A iz toga proistekne strpljenje, hrabrost, upornost u borbi protiv dušmana.

Neke od ovih stvari će pojasniti ova priča:

“Prenosi se da je Salahuddin Ejjubij nosio sa sobom zatvorene sanduke tokom borbe. Brižno ih je čuvao i pazio, tako da su neki ljudi pomislili da se unutar ovih sanduka nalaze zlato i dragulji. Nakon njegove smrti otvoreni su sanduci. Oni koji su ih otvorili našli su Salahuddinovu oporuku, kefine i izvjesnu količinu prašine. Poruku su otvorili u kojoj je stajalo: “Umotajte me u kefine (ihrame) koji su poprskani sa zemzem vodom, koji su posjetili Ka'bu i Poslanikov a.s. mezar. A ova prašina je ostatak od borbenih dana, napravite od nje opeku i stavite je pod moju glavu u mom kaburu.” Narod je izvršio njegovu oporuku i napravili su od prašine, koju je Salahuddin sakupljao u borbi sa krstašima dvanaest ćerpića i stavili su ih ispod njegove plemenite glave, i oni sve do danas stoje.¹⁶

Uistinu je do Salahuddina doprlo znanje o ovim predajama koje govore o fadiletima (nagradama) džihada i prašine na Allahovu putu, jer njegov vođa i uzor bio je Poslanik š.a.v.s. Uvjerio se u njegovu istinitost i shvatio da mu je spas od Allahove kazne u džihadu na Allahovu putu. Zato je nastojao, Allah mu se smilovao. Poslije svake bitke koju je vodio za džihad na Allahovu putu, sakupio bi obilnu prašinu sa lica, odjeće, nogu, da bi je

¹⁶ Ovo je prenio Mahmud Hattab u svojoj knjizi “El-Islam ven-Nasr”, str. 124. prvo izdanje 1392. h. god. Daru-l-Fikr.

čuvao u tajnim sanducima, dok nije sakupio određenu količinu. Zatim je oporučio da se stavi ispod njegove glave u njegovom kaburu, da mu bude svjedok pred Allahom dž.š. tamo gdje neće koristiti imetak, sinovi, ugled, vlast, zlato, niti dragulji, nego samo ono što se zaradi (od dobrih djela).

Da li bi Salahuddin dostigao ovako visok stepen u džihadu, da nije vjerovao u taj dan, dan u kojem neće biti primljeno ništa osim džihada, dobrih djela i srca predana Allahu? Tako mi Allaha, da nije vjerovao u ovaj dan, ne bismo čuli za njegovo ime među mudžahidima, niti bi imao ikakvu počast kod Allaha dž.š. niti kod ljudi. Njegov Gospodar ga je počastio Islamom i imanom. A, s druge strane, doista Islam poznaje ljude sa svojim vrijednostima i učvršćuje ih postepeno u njihovim dušama, podstičući ih na džihad, te im objašnjava da je to ono što je kod Allaha dž.š. bolje i dugotrajnije, i navodi im sve ono što je Uzvišeni Allah dž.š. pripremio za mudžahide na budućem svijetu. Nema sumnje, onaj koji vjeruje da je ono što će mu biti pruženo poslije smrti, bolje od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu. On ne odgađa odlazak u borbu i ne žali za svojim životom i svojim imetkom. A onaj koji daje prednost prolaznim dunjalučkim uživanjima nad ahiretskim vrijednim blagodatima, on je ubjeđenja da ono što je na dunjaluku ima najveću vrijednost koje se treba držati i koju treba čuvati, što neposredno utječe na izbjegavanje džihada. Zbog toga je Uzvišeni Allah dž.š. osramotio one koji nerado idu u boj, i koji su kao prikovani za zemlju kada treba ići u borbu, i objašnjava njihov pogrešan izbor dunjalučka uživanja i davanje prednosti njima nad vječnim ahiretskim užicima. Pa Uzvišeni Allah dž.š. opominje:

“O, vjernnici, zašto ste neki oklijevali kad vam je bilo rečeno: “Krenite u borbu na Allahovu putu i kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onoga svijeta? A uživanje na ovom svijetu prema uživanju na onom svijetu, nije ništa.” (Et-Tewbeh, 38.)

Što se tiče šehida, Islam je usadio u srca vjernika to da je njihov završetak najbolji ishod, i da je njihov položaj kod Allaha dž.š., Gospodara svih svjetova, visok i ugledan, te da je on za njih pripremio posebne privilegije i počasti koje nije dao nikome drugome osim njih.

Uzvišeni Allah dž.š. je rekao:

“Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu poginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga, radosni zbog onoga što im je Allah od dobrote svoje dao i veseli zbog onih koji im se još nisu pridružili, za koje nikakva straha neće biti i koji ni za čim neće tugovati.” (Ali-Imran, 169. 170.)

Ogroman je utjecaj islamskog vjerovanja u podsticanju vjernika na džihad. Uistinu je nužno podsticati takmičenje njihovih najdražih: njihove djece i njihove braće, ka žudnji za velikom pobjedom. A opet, odsustvo ovog vjerovanja u srcima ljudi ostavlja vidljiv trag, trag koji blijedi želju ljudi za borbom i podsticanju njihovih najbližih na izbjegavanje džihada. Samo tako možemo protumačiti činjenicu, na koju nailazimo čitajući historiju ashaba r.a.: oni su se veselili i ujedno sretni bili kada bi bio ubijen neko od njihovih najdražih na Allahovu putu.

Prenosi se od majke Harisa Sarraka da je došla Allahovom Poslaniku s.a.v.s. i rekla:

“O, Allahov Poslaniče, zar mi nećeš ispričati o Harisu, koji je poginuo u bici na Bedru od zalutale strijele? Ako je u džennetu - radovaću se, a ako nije oplakivaću ga.” O, majko Harisa,” reče Allahov Poslanik: “U džennetu ima više džennetskih deredža a tvoj sin je na najuzdignutijoj.”¹⁷

Pogledaj u ovu veliku sahabijku, ženu ashaba! Koliko je u njenom srcu usađeno vjerovanje! Oplakivanje prouzrokuje gubitak dženneta, a šehadet se zaslužuje ako se pogine na Allahovom putu. Buharij bilježi da je Enes r.a. rekao: *“Kada je pogođen Haram ibn Milhan na dan bi'r Mauneh (mjesto bitke) i kada mu je krv poprskala lice i oči, u posljednjim momentima života je rekao: “Pobijedio sam, tako mi Gospodara Ka'be.” Bilježi se da je njegov ubica bio Džebbar ibn Sulem el-Kelabi, koji je poslije ovog događaja upitao za značenje njegovih riječi “pobijedio sam”. Rekli su mu: “Njegove riječi znače da je postigao džennet.” Džebbar se duboko zamislio a zatim rekao: “Tako mi Allaha, Gospodara svi svjetova, istinu je rekao.” Potom je Džebbar prihvatio Islam uvidjevši istinu koju je u sebi nosio Harem muslimanski ratnik.”¹⁸*

Enes ibn Malik r.a. je rekao: *“Moj amidža Enes ibn Nadr je izostao iz bitke na Bedru, pa je rekao: “O, Allahov Poslaniče, propustio sam prvu bitku koju si vodio protiv mušrika, a da mi Allah da priliku da se borim pro-*

¹⁷ Bilježi Buharij, tom 6. str. 20. 21.

¹⁸ Bilježi Buharij, tom 7. str. 311.

tiv mušrika, vidio bi Allah šta bih uradio." Kada je bila bitka na Uhudu i kada su se neki muslimani povukli sa svojih položaja, rekao je: "O Allahu, ja se ograđujem od djela ovih (tj. djela drugova), i čist sam od onoga što su uradili oni (mušrici)." Zatim je krenuo naprijed u boj i sreo S'ad ibn Muaza, i rekao mu: "O S'ad ibn Muaz, uistinu ja osjećam miris dženneta." S'ad je rekao: "O, Allahov Poslaniče, ja nisam mogao učiniti ono što je on učinio." Enes ibn Malik je rekao: "Našli smo ga poslije bitke, već je bio mrtav i na njemu je bilo preko osamdeset rana, od udaraca sablje, pogodaka koplja i strijelica." Mušrici su ga toliko unakazili da ga niko osim sestree nije mogao prepoznati. Ona ga je prepoznala po biljegu. Pa je rekao Enes: "Svi smo mislili da je ovaj ajet objavljen povodom njega."

"Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to očekuju i nisu ništa izmijenili." (El-Ahzab, 27.)

Ebu Huhrejre r.a. je rekao: "Izašao je Allahov Poslanik s.a.v.s. i njegovi drugovi da bi prije mušrika stigli na Bedr. Kada su stigli mušrici, rekao je Poslanik s.a.v.s.: "Krenite prema džennetu čija je širina koliko nebesa i Zemlja." Rekao je Umejir ibn Hammam: "Bravo, bravo!" Allahov Poslanik s.a.v.s. je pitao: "Šta te podstaklo na to da kažeš: bravo, bravo?" Odgovorio je: "O, Allahov Poslaniče, tako mi Allaha i nije ništa drugo do želja da budem jedan od stanovnika dženneta." "Uistinu ti si od džennetlija", rekao je Poslanik a.s. Izvadio je iz svog zavežljaja hurme i uzeo ih jesti, a zatim je rekao: "Ako bi živio dok pojedem ove hurme, bilo bi dugo." Bacio je

sve hurme koje je imao kod sebe i krenuo u borbu protiv mušrika, sve dok nije poginuo."¹⁹

To su vjerničke duše koje su spoznale pravu vrijednost dunjalučkog života i nisu mu pridavale veću vrijednost od one koju mu je dao njegov Stvaralac, Uzvišeni Allah dž.š. Bili su ubijeđeni da je ovaj život jedinstvena prilika za posao i džihad koja se ne ponavlja, i da nije prilika za uživanje i naslađivanje. Njihova hrabrost i žrtvovanje služili su za primjer i bili su uzor i model koji se kroz povjest ne ponavlja osim na isti način kao prvi put. A oni koji oklijevaju, kao da su im noge prikovane za zemlju; to su oni koji daju prednost dunjalučkim uživanjima nad ahiretskim radostima. Ovakve je Uzvišeni Allah dž.š. posramio i obznanio im da njihovo djelo (izbor) nije ništa drugo do davanje prednosti manjem nad većim, i prolaznog nad vječnim, pa veli Uzvišeni Allah dž.š.:

"O, vjernici, zašto ste neki oklijevali kad vam je bilo rečeno: "Krenite u borbu na Allahovu putu! Kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onoga svijeta? A uživanje na ovom svijetu, prema uživanju na onom svijetu, nije ništa." (Et-Tewbeh: 38.)

Činjenica da dunjaluk ima svoju privlačnost i da ovozemaljska uživanja imaju vlast nad ljudima. Ma kakvu ovozemaljsku radost naveli: ljubav prema porodici, odanost prema domovini, ili želju za karijerama, titulama...

¹⁹ "Es-siretu-n-Nebevijeh", El-Halebij, tom 2. str. 412.

sve to ne može nadvladati ništa drugo osim neviđene ljepote dženneta.

Rekao je Uzvišeni Allah:

"I voćem koje će sami brati, i mesom ptičijim kakvo budu željeli. U njima će biti i hurije očiju krupnih, slične biseru u školjkama skrivenom, kao nagrada za ono što su činili." (El-Wakiah, 20.-24.)

IV

Utjecaj vjerovanja u Allahovo određenje (kader)

Vjerovanje u Allahovo određenje (kader) jamči rušenje svih psihičkih prepreka koje se neosporno pojavljuju ispred institucije džihada. Ovo vjerovanje također učvršćuje u srca vjernika značaj ulaganja truda i žrtvovanja na putu Uzvišenog Allaha. Nasuprot tome nalaze se duševne bolesti koje napadaju ljudsko srce, i šire na zajednicu jednog naroda. Bolesti koje prouzrokuju ovakvo stanje su: strah za opskrbu porodice, strah od života i smrti... Za njih nema uspješnog lijeka ako ne vjeruju u Allahov kader.

Stoga, akidet kadera određuje dužine života stvorenja i njihova kraja, oslobađaju vjernika od straha prema životu i njegovog krajnjeg edžela (momenta). Kada čovjek vjeruje da je Uzvišeni Allah dž.š. taj koji oživljuje i umrtvljuje, da je početak i kraj čovjekova života u Njegovim rukama. Šta god sebi pripremio kao zaštitu i odbranu od tog događaja, neće mu sigurno pomoći. I kada čovjek sluša riječi svoga Milostivog, Sveznajućeg Gospodara:

"Ma gdje bili stići će vas smrt, pa makar bili i u visokim kulama." (En-Nisa, 78.)

"Reci: I da ste u kućama svojim bili, opet bi oni kojima je suđeno da poginu na mjestu pogibije svoje izašli." (Ali-Imran, 154.)

“Svaki narod ima svoj kraj, i kada dode njegov kraj, neće ga moći ni za tren jedan ni odložiti ni ubrzati.” (El-A’raf, 34.)

I kada čovjek shvati sve ovo, tad spozna gluposti onih koji pokušavaju izbjeći ono što dolazi od Allahova dž.š. određenja. Ono ih uvijek stigne. Tada čovjek shvati gubitništvo onih koji ljubomorno čuvaju svoje živote, i koji misle samo na sebe. Onaj koji je spoznao, to u stihovima iznosi:

***„Od kojeg smrtnog časa da bježim,
od časa koji je određen,
ili od časa koji nije određen;
časa koji nije određen - ne bojim se,
a od određenog časa se
ne spašava ni oprezan.”***

Oni koji smatraju da je stvar u njihovim rukama i uzimaju razna sredstva zaštite i opreznosti, oni su najveće kukavice pri susretu sa neprijateljem, te smatraju da je izostanak iz borbe spas od smrti, a Uzvišeni Allah dž.š. je rekao:

“O, vjernici, ne budite kao nevjernici koji govore o braći svojoj kada odu na daleke pute ili kad boj biju: “Da su s nama ostali, ne bi umrli i ne bi poginuli. Život i smrt Allahovo su djelo, on dobro vidi ono što radite.” (Ali-Imran, 156.)

Strah za opskrbom ne može naći umjesto u srcu onog koji vjeruje u Allahovo dž.š. određenje, jer on zna da je opskrba u Allahovim dž.š. rukama i da je ona određena, te da je ne može povećati škrtost, niti je

može uskratiti nečija snaga ili nečije djelo. Ovo vjerovanje on učvršćuje riječima Uzvišenog Allaha dž.š.:

“Na Zemlji nema ni jednog živog bića, a da ga Allah ne hrani.” (Hud, 6.)

“A na nebu je opskrba vaša i ono što vam se obećava. I tako mi Gospodara neba i Zemlje, to je istina, kao što je istina da govorite!” (Ez-Zarijat, 22. 23.)

U vrijeme Allahova Poslanika s.a.v.s. vjernik bi krenuo u džihad i na putu bi ga susretali smutljivci i strašili brigom za djecu i za nafaku njegove porodice, a on bi im odgovorio: “Na nama je da ispunjavamo Allahove naredbe, a na Njemu je da nam podari rizk (nafaku) kao što nam je obećao”.

U isto vrijeme bi uznemireni ljudi i žene odlazili kod žene, vjernice i podsticali u njoj brigu i srah za njenu nafaku i nafaku njene porodice kada joj muž ode u džihad. Vjernica bi im odgovorila, sa pouzdanjem i smirenošću: “Svog muža poznajem kao onoga koji donosi nafaku porodici, a ne poznajem ga kao onoga koji daje rizk (opskrbu). Pa ako ode i nestane onaj koji hrani, ostaje Onaj koji daje rizk.”

A što se tiče očajavanja, ono ne kuca na vrata srca koja vjeruju u Allahovo dž.š. određenje; ako i pokuca, vraća se razočarano i bez ikakvog uspjeha, jer je srce vjernika potpuno uvjereno da je ta stvar u rukama njegova Stvoritelja. Pa ako je stvar u rukama i moći Darežljivog, Milostivog, Premilosnog Allaha dž.š., daleko je od Njega to da zatvori vrata nade i milosti ispred svijih miljenika i onih koje voli. On je Uzvišen, Čist, od bilo kakve vrste nanošenja nepravde, zla, i uskraćivanje dobra svojim odanim robovima. Pa ako su iskušenja od Allaha dž.š., to je zbog toga da vjernici ispolje pouzda-

nje u Allaha dž.š. i sabur koji posjeduju kod sebe. Ukoliko polože na ovom ispit, Allah dž.š. će ih nagraditi onim što dolikuje Njegovoj dobroti i Plemenitosti. Ako ovo vjerovanje zatvara kapije srca pred očajavanjem i obeshrabrenošću, ono također čisti srce od obijesti i nezahvalnosti, jer je srce vjernika čvrsto ubijeđeno da sve što ga zadesi od dobra, dolazi od njegova Stvoritelja. Vjernici se, također, ne pouzdavaju samo u svoju ličnu snagu, nego s tom snagom spajaju pouzdanje u Uzvišenog Allaha dž.š. i upotrebljavaju je za pokornost Allahu dž.š. Činjenica je da uobraženost predstavlja uvod u očajavanje, jer onaj koji se uznosi svojom snagom, pada kod prvog neuspjeha, s tim što je palo vjerovanje u ono što je smatrao jedinim pomagačem. A pravi vjernici svoju snagu ispoljavaju u pokornosti Uzvišenom Allahu dž.š. i smatraju da samo do pobjede dolaze uz Njegovu pomoć, a ako i ne uspiju jednom ili pretrpe gubitke, to je za njih uvod za veliku nagradu. A ta nagrada je pobjeda kako na dunjaluku tako i na ahiretu. Moral vjernika je uvijek na visokom stepenu, bilo u dobru ili zlu. Ovom činjenicom nas obavještava onaj koji ne govori po svom nahođenju. Allahov Poslanik s.a.v.s. kaže:

*“Čudna je stvar uvjerenje koje vlada kod vjernika; svaka stvar za njega je hajr, i to nije nikom drugom do njemu. Ako ga zadesi dobro, zahvali se Allahu dž.š. jer mu je bio hajr; a ako ga pogodi zlo, osaburi se i opet je to hajr za njega.”*²⁰

---

²⁰ Bilježi Muslim, “Rijadu-s-salihin”, hadis broj 27. pogledaj! “Nuzhetu-l-Muttekin”, tom 1. str. 59. prvo izdanje 1397. h. /1977. god. Bejrut.

Uistinu je to blagodat istinskom vjerniku u Allaha dž.š. i Njegovo određenje. A drugi ljudi? Njih pogađa beznadežnost i očaj kada su u nevolji i kada niječu blagodati koje su im date. Istovremeno oni su umišljeni i nezahvalni u dobru. Rekao je Uzvišeni Allah dž.š.:

“Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi. To je Allahu uistinu lahko - da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On daje. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce.” (El-Hadid, 22. 23.)

V

Izgradnja islamske ličnosti pod uticajem različitih uvjerenja

Uloga islamskog uvjerenja u izgradnji islamske ličnosti i u njegovom džihadskom usmjeravanju koje mora da posjeduje kod sebe, ne svodi se samo na ono što smo u prethodnom poglavlju spomenuli nego možemo ukazati na vid ovog utjecaja u cijeloj islamskoj historiji. Oni kojima je Allah dž.š. podario akidet u srcima i umovima stvorili su humane ideje, čija se bit nalazi u:

- Vjervanju u plemenite poslanike, koje je Uzvišeni Allah dž.š. poslao prije Muhammeda a.s.,

- Vjervanju u ono što je Uzvišeni Allah dž.š. i Njegov Poslanik a.s. spominjao o događajima iz života bogobojaznih ljudi, o njihovom džihadu, ustrajnosti i strpljivosti pred tiranima i zločincima. Sve ovo je sastavni dio džihadskog odgoja. Lekciju o ustrajnosti i neočajavanju u da'wi, strpljenju prilikom iskušenja i žrtvovanju na putu da'we, naći će vjernik koji čita kur'anska ajeta o događajima kroz historiju svih poslanika: Nuha, Ibrahima, Isaa, Musaa, Jusufa i drugih Allahovih dž.š. poslanika. Također će to naći i u životopisima bogobojaznih Allahovih dž.š. robova koje je spomenuo Uzvišeni u suri El-Burudž.²¹

²¹ Mnoge aspekte džihadskog značenja, a posebno ustrajnost na osnovama istinskog vjerovanja u svjetlu sure El-Burudž, naći ćemo u tefsiru Sejjida Kutba, "Fi zilali-l-Kur'an".

Priču o onima koji su rovove iskopali, te vatrom i gorivom napunili, te su mučili vjernike i tražili od njih da napuste pravo vjerovanje i vrate se u nevjerstvo, ukoliko ne žele da budu bačeni u vatru, tj. u smrt, objasnio je Allahov Poslanik s.a.v.s.²²

Također će vjernik naći u životopisima podatke o jačini, smjelosti i hrabrosti Allahovih poslanika - Davuda, Sulejmana, Musa, Ibrahima, Nuha i drugih. Iz tih životopisa vjernik uči mudrost i načine kako pozivati ljude istini Allahove dž.š. vjere. Uči kako će početi sa ljudima, kako dalje postupati u pozivanju, i kako okončati pozivanje. Također, uči kako odgovoriti na napade. Uči ih drugim aspektima mudrosti za dostavljanje Allahovih dž.š. objava ljudima. Vjerovanje mu'mina u Allahove Poslanike puni njegovo srce čvrstom ubjeđenošću u istinu koju slijedi, čije smo neke aspekte već spomenuli, a čije je izvorište akidet. A drugi izvor koji se krije u njegovom vjervanju jeste: da je, uistinu, kraj borbe između istine, zastupljene u nebeskim objavama i Allahovim Poslanicima, i laži, zastupljene u tiranima, nepravdi, šejtanima ljudskim i džinskim programima, planovima, koje su oni postavili. Kraj će biti u korist istine i onih koji zastupaju istinu, ma koliko laž bila moćna.

Vjerovanje u plemenite meleke i njihove dužnosti o kojima nas je obavijesto Kur'an Kerim i Poslanik a.s. a posebno one zadatke koji imaju vezu sa ljudskim životom i njegovim djelima: u svemu tome je ogroman utjecaj na život čovjeka vjernika, na njegovo strpljenje, kontinuitet u borbi na Allahovom dž.š. putu., neočajavanje, i zadovoljstva. Sva ova i druga značenja džihada neop-

²² Priču bilježi Imami Muslim u "Kitabu-z-Zuhd ver-rekaik". Bab: Kissatu ashabi-l-uhdud. Spomenuo je i Nevevij u svojoj knjizi "Rijadu-s-salihin", hadis br. 30.

hodna su kod vjerovanja u meleke i u njihove poslove i stanja o kojima nas je obavijestio Uzvišeni Allah dž.š. Kada putnik zaluta na putu, kada neznanje zavlada, kada vjernik postane stranac u svojoj vlastitoj porodici, vlastitoj domovini i vlastitom narodu. Kada kod njih naiđe na ismijavanje, odbojnost, odvrćanje i sprječavanje pokornosti Uzvišenom Allahu dž.š., - uistinu vjernik će naći prijatelja i saputnika i onoga koji ga stalno podstiče na strpljenje jedino u Allahovoj dž. š. vojsci, melekima koji obožavaju i robuju Allahu dž.š. kao što ga i on obožava, i usmjeravaju prema Stvoritelju nebesa i Zemlje kao što se i on, vjernik, usmjerava. Meleki blagosiljaju njegove korake istine i učvršćuju ga u tome i po dobru spominju kod njegova Gospodara.

Znači da vjernik nije sam na putu istine ka Allahu dž.š., nego on putuje sa časnim i silnim putnicima, sa većinskim brojem Allahovih stvorenja, sa plemenitim melekima, sa pejgamberima. Neka je na njih selam, na Zemlji i na nebesima. On je, uistinu, sa najodabranijim društvom na putu istine i to mu je najjači oslonac. Ovi istinski i plemeniti osjećaji čine vjernika strpljivim i smirenim na njegovom putu, a odbojnost ljudi prema istini povećava kod njega istrajnost na Allahovom putu.

S druge strane, Islam je, uistinu, popravio shvatanje ljudi o bolu pri ubistvu koji susreće šehid, i učvrstio je u srcima muslimana vjeru da im je ubistvo olakšano, i bez usmrćenja kakvog doživljavaju oni koji susreću smrtne bolove i agoniju od koje se tresu njihova tijela. A šehidi, o kojima nas obavještava Allahov Poslanik a.s., susreću i osjećaju bolove ubijanja kao blagi ubod. Rekao je Allahov Poslanik s.a.v.s.:

*"Ne osjeti šehid bol prilikom smrti ništa veći nego što osjeti neko od vas bol prilikom uboda trna."*²³

U ovom vjerovanju se očituje jasan utjecaj i uloga podsticanju pripadnika Islama na borbu i olakšicu pri umiranju na Allahovu dž.š. putu, jer vjernik, uistinu, zna da od smrti nema bijega niti spasa, pa je šehadet (pogibija) na Allahovu putu najuzvišeniji i najplemenitiji način umiranja, i najlakši oblik za dušu. A uistinu je gubitnik, onaj koji izabere drugi put odlaska na ahiret.

Na formiranje džihadske ličnosti kod muslimana utječe ono što Islam ulijeva u svijest i srce vjernika; dobro sve ono što mu je odredio i odabrao njegov Gospodar. Mnogo je stvari koje čovjek mrzi, a baš u tome je Allah dž.š. podario veliki hajr. U džihadu je mnogo nesreće i bolan je rastanak sa dunjalukom ali, Allah dž.š. je naredio:

***"Propisuje vam se borba, mada vam nije po volji: ne volite nešto, a ono može biti dobro za vas; nešto volite, a ono ispadne zlo po vas. Allah zna, a vi ne znate."* (El-Bekareh, 216.)**

Kada se ovo vjerovanje useli u duše ljudi, tada duša prepušta komandu nad stvarima Uzvišenom Allahu dž.š., pokorava se Njegovoj volji i odaziva Mu se kada ga pozove u džihad. U drugom ajetu objašnjava Uzvišeni Allah dž.š. vjernicima da izbjegavanje džihada i privrženost dunjalučkim ukrasima i uživanjima znači bacanje samih sebe u propast. To Uzvišeni Allah dž.š. zabranjuje:

²³ Bilježi Imam Tirmizij u Sahihu, tom 7. str. 164. Daru-l-'Ilm - Bejrut.

"I sami sebe u propast ne bacajte!"
(El-Bekareh, 195.)

Prenosi se od nekih drugova Allahova Poslanika s.a.v.s. da se pod "propašću" u ovom ajetu misli na izbjegavanje džihada."²⁴

Prenosi Tirmizij, od Ebu Imrana, da je rekao: "Bili smo u jednom gradu Rimskog Carstva. Suprotstavila nam se velika vojska Rimljana, a u borbu protiv njih je izašlo isto toliko muslimana, ako ne i više. Jedan musliman jurnuo je prema Rimljanima i ušao je među njih, pa su, ljudi uzviknuli: "SUBHANALLAH", Veličina neka je Allahu" baci se sam u propast! Tada je ustao Ebu Ejjub el-Ensarij r.a. i rekao: "O, ljudi vi tumačite ovaj ajet ovakvim objašnjenjem, a ovaj ajet je objavljen nama, o ensarije! Kada je Uzvišeni Allah dž.š. ojačao Islam, i mnogo puta nas učinio pobjednicima. Ljudi su međusobno govorili krijući od Allahova Poslanika s.a.v.s.: "Uistinu je naš imetak propao i izgubio se, pa nadoknadimo ono što smo izgubili. Tada je objavio Uzvišeni Allah dž.š. svome Poslaniku, kao odgovor na ono o čemu su govorili ("I sami sebe u propast ne bacajte!") A propast je bila u popravljaju i nadoknađivanju imetka, a ne u borbi. Nije prestao Ebu Ejjub biti istaknuta ličnost na Allahovom dž.š. putu sve dok nije postao šehid. Ukopan je u Istanbulu, koji je tada pripadao Rimskom Carstvu."²⁵

²⁴ Tefsir Kurtubij, tom 2. str. 362. Daru-l-Ihjaut-turasi-l-arabij - Bejrut.

²⁵ "Zadul-Mead", Ibn Kajjim El-Dževzijeh, tom 2. str. 62. štampa el-Matba'atu-l-Masrijeh.

DRUGI DIO

Uloga islamskog odgoja na izgradnju borbene ličnosti

Uistinu Islam odgaja svoga pripadnika kao vojnika - mudžahida, i ujedno formira mudžahidski ummet. Odgojni program obuhvata pojedinca i društvo u svim njihovim aspektima, i usađuje u njih pozitivni odgoj koji ih podstiče na džihad - borbu svih vrsta, učvršćuje ih na pravom putu, a u isto vrijeme ih čisti od svih negativnih ideja i osobina koje zanemaruju džihad. Bitno je zapaziti da ovaj odgoj nije ništa drugo do rezultat potvrđivanja istinskog vjerovanja koje Islam učvršćuje u srca muslimana. Stoga je ovaj odgoj, posebno spomenut u Kur'anu a.š. i sunnetu, i naređen muslimanima. Podstiču se muslimani na njega, te ovaj odgoj dokazuje ispravnost akideta i istinitost uvjerenja u Allaha dž.š., Njegove meleke i Sudnji dan. Također, se mnogo toga iz ovoga odgoja ubraja u mubarek plodove islamskog ibadeta, ukoliko se ovi obredi obavljaju ispravno. U sljedećem izlaganju spomenut ćemo dijelove pojedinačnog džihadskog odgoja koje Islam daje svojim sljedbenicima i čini ga u njihovim dušama čvrstim. Poslije toga ćemo spomenuti najvažnije aspekte grupnog džihadskog odgoja kojeg Islam razvija kod svojih sljedbenika i time svoje pripadnike odlikuje plemenitim svojstvima koje čovjek ne može zanemariti i negirati.

Borbeni moral u svjetlu islamskog odgoja

Ova vrsta odgoja ima nekoliko pravaca koji održavaju borbeni duh u srcima vjernika u svim vremenima i na svim prostorima.

Dijelovi ovog odgoja su:

1) Takwaluk prema Uzvišenom Allahu dž.š., obračun sa samim sobom, napuštanje žudnji i eliminacija strasti. Uistinu, jedan od prvih razloga poraza je u robovanju strastima i požudama. Doista, to predstavlja gubljenje snage i uzrok koji sve napore čini bezvrijednim u svakom vremenu. Uzaludno je suprotstavljanje vanjskom neprijatelju i direktna borba protiv njega ukoliko prije toga nije savladan skriveni neprijatelj u samom čovjeku.

Poslanik s.a.v.s. je to objasnio riječima: *"Mudžahid je onaj koji savlada sam sebe u pokornosti Allahu."*²⁶

Omer ibnu-l-Hattab r.a. je pisao vojskovođi Sa'd ibn ebi Vekkas r.a. i vojnicima koji su sa njim:

"Ja naređujem tebi i vojnicima koji su sa tobom, da se Allaha dž.š. bojite u svakoj situaciji, jer je bogobojažnost uistinu najbolja oprema i oružje protiv neprijatelja, i najjače lukavstvo u ratu. I naređujem tebi, i onima koji su sa tobom, da budete na najvećoj opreznosti od grijeha, više od vaših neprijatelja, jer

uistinu grijesi vojske zastrašuju više od njihovih neprijatelja. Muslimani pobjeđuju zbog grijeha svojih neprijatelja prema Allahu dž.š., i da nije toga ne bismo imali nadmoći nad njima. Jer naša brojnost nije kao njihova, niti je naša oprema kao njihova, pa ako se izjednačimo sa grijesima, tada bi oni imali nadmoć nad nama u snazi. U protivnom, mi ćemo ih pobijediti našim dobročinstvom, i nećemo ih savladati samo našom snagom. I znajte da vas na vašem putu prate Allahovi dž.š. čuvari koji znaju šta radite, pa čuvajte ih se i ne griješite prema Allahu dž.š. jer ste vi na Allahovom putu. Ne recite: Uistinu su lošiji od nas i neće nas nadvladati ukoliko i mi griješimo, jer možda je nad nekim narodom nadvladao narod koji je lošiji od njih, kao što je nadvladao nad Benu Israil - Židovima kada su radili djela kojim su zaslužili Allahovu srdžbu:

***"I kada dode vrijeme prve od dvije prijetnje, poslaćemo protiv vas robove naše, silno moćne, oni su uzduž i poprijeko zemlju vašu pregaziti, i prijetnja će se ispuniti."* (El-Isra, 5.)**

Tražite od Allaha dž.š. pomoć za sebe, kao što Ga molite za pobjedu nad vašim neprijateljima."²⁷

Veli ibn Kajjim el-Dževzijeh: "I borba protiv Allahovih neprijatelja vani, bila je dijelom borbe roba sa samim sobom, u ime Allaha dž.š. ", kako je to rekao Allahov Poslanik s.a.v.s.:

"Borac je onaj koji se bori sa samim sobom u ime Allaha, a muhadžir je onaj koji napusti ono što mu je Allah zabranio."

²⁶ Bilježi Imami Ahmed u Musnedu, tom 6. str. 21. štampa el-Mejmeneh - Egipat.

²⁷ Ali Tantavij - "Ahbaru 'Umer", str. 285. Daru-l-fikr - Damask.

Borbi čovjeka sa samim sobom je data prednost nad borbom protiv neprijatelja. Čovjek, ukoliko se prvo ne bori protiv sebe da bi izvršavao ono što mu je naređeno i klonio se onoga što mu je zabranjeno, neće se moći istinski suprotstaviti vanjskom neprijatelju: pa kako se može boriti protiv neprijatelja i pobijediti ga, a da su oni koji se bore rame uz rame sa njim, u stvari, protiv njega i pomažu neprijatelju da ih nadvlada.”²⁸

Muslimane koji su oslobađali zemlje i pronijeli svjetlo istinske pravednosti na sve strane svijeta opisuje Allah dž.š. riječima:

“Oni su prije toga dobra djela činili, noću samo malo spavali, i u praskozorje oprost od grijeha molili, a u imecima njihovim bio je udio i za onoga koji prosi i za onoga koji ne prosi.” (Ez-Zarijat, 16.-19.)

A one koji su uništili plodove džihada, oni su iza onih koje Uzvišeni Allah dž.š. opisuje riječima:

“A njih smjeniše zli potomci, koji molitvu napustiše i za požudom podoše. Oni će sigurno zlo proći.” (Merjem, 59.)

Kroz sve ovo možemo spoznati i shvatiti plan i program koji slijede nevjernici - kolonizatori, kojeg su primijenili u svim muslimanskim zemljama, plan koji se zasniva na podsticanju moralnog kraha i obožavanja požuda i strasti, te širenju nemoralna. Nevjernici dobro znaju da osobe koje posjeduju dobar odgoj i bogobožnost predstavljaju za njih pravu opasnost, i oni su velika zapreka na putu njihovih želja i planova.

²⁸ Zadul-Mead fi hedji hajri-l-'ibad - Ibn Kajjim el-Dževzijeh, tom 1. str. 293. štamparija el-Matba'atu el-Masrijeh - Egipat, 1324. h. god.

III

Hrabrost

Srčana hrabrost (entuzijazam srca) i povezanost sa ciljem radi kojeg se njegov vlasnik bori; to je zbog toga što vojnik ima pravu vrijednost ako njegova borba ima cilj u kojeg je čvrsto ubijeđen. Kada vojnik ima ove kvalitete onda je on ustrajan, nepokolebljiv i ništa ga ne može promijeniti. Ne može se očekivati od vojnika požrtvovanost bez ovih kvaliteta. U vezi s ovim Muntedžirmi je rekao: “Uistinu, umoru, strepnji, strahu, lišenosti udobnosti, mogućnosti smrti - svemu ovome će se suprotstaviti ratnik odvažnog srca ukoliko bude vjerovao u cilj radi kojeg se bori.”²⁹

Osnovni razlog neuspjeha Francuske u Drugom svjetskom ratu je to što francuski vojnik nije vjerovao u cilj radi kojeg se borio.³⁰

Nema vjere niti sistema na zemaljskom tlu koji djeluju na srca svojih sljedbenika kao što utječe Islam na srce vjernika koje želi uzdizanje riječi Allaha dž.š..

Osnov ove povezanosti i ljubavi prema džihadu jeste spoznaja muslimana da ga je Uzvišeni Allah dž.š. počastio time što ga je izabrao za najplemenitiji posao i najuzvišeniji zadatak, a to je borba za uzdizanje Allahove

²⁹ “El-Harb abre-t-tarih”, Muntedžirmija.

³⁰ “El-medhau ile-l-akide vel-istratidžijetu-l-askerijje el-islamijje”, Muhammeda Džemaluddina Mahfuza, str. 256. 257.

dž.š. riječi. A to se shvata čitajući riječi Uzvišenog Allaha dž.š.:

“I borite se Allaha radi, onako kako se treba boriti! On vas je izabrao i u vjeri vam nije ništa teško propisao.” (El-Hadždž, 78.)

Zadatak je širenje dobra i istine među Allahovim robovima, i njihovo izbavljenje iz pokvarenosti i zla. Taj se zadatak shvata čitanjem govora Uzvišenog Allaha dž.š.:

“Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio, naređujete da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćate, i u Allaha vjerujete.” (Ali-Imran, 110.)

Ova povezanost i polet su također rezultat smijernica Allahova Poslanika s.a.v.s. Bilježi Buharij od Ebu Hurejreh da je Poslanik s.a.v.s. rekao: “Čuo sam Pejgambera s.a.v.s. da kaže:

*“Tako mi onoga u čijoj je ruci moja duša - da nije ljudi vjernika koji se takmiče da budu iza mene u borbi, i da ne nađem ono čime bih ih obavezao, ne bih izostao ni iz jednog vojnog pohoda na Allahovom putu. Tako mi onoga u čijoj je ruci moja duša, volio bih da poginem na Allahovom putu, pa da budem oživljen, pa da poginem, pa da budem oživljen, pa da poginem, pa da poginem, pa da budem oživljen, pa da poginem, pa da poginem, pa da budem oživljen, pa da poginem.”*³¹

I zbog ovoga je Uzvišeni Allah naredio muslimanu da, ukoliko nije u mogućnosti, zbog određenih okolnosti, fizički učestvovati u borbi protiv neprijatelja, učestvuje svojim srcem i dušom tako što sam sebe podstiče na džihad, i iskreno traži od Allaha dž.š. da pogine kao

³¹ Bilježi Imam Buhari u Sahihu, tom 6, str. 12, 13.

šehid. Time on biva duševno spreman za sukob sa neprijateljem, i kada dođe čas okršaja, spremno i nepokolebljivo žuri u borbu i nije mu teško u duši. Ovako nešto najbolje objašnjavaju riječi Allahova Poslanika s.a.v.s.:

*“Ko umre, a ne bude se borio, i ne bude podsticao sam sebe na borbu, umire sa jednim dijelom munafikluka - licemjerstva.”*³²

A, s druge strane, obavještava nas Allahov Poslanik s.a.v.s. da je iskreno traženje pogibije na Allahovom putu u stvari džihad, pa i ako ne pogine musliman na bojnom polju.

Rekao je Poslanik s.a.v.s.: *“Ko iskreno traži od Allaha šehadet, (pogibiju na Allahovu putu) Allah će mu dati jedan od stepene koje šehid zaslužuje (čak i ako umre u svom krevetu.)”*³³ Također, je rekao: *“Ko bude iskreno tražio šehadet, daće mu se nagrada šehida iako on ne bude učesnik.”*³⁴

Već su iz ovog načina odgoja izašle generacije mudžahida koje u ljudskoj historiji nemaju primjera, boraca koji su se natjecali u borbi za šehadet i silno ga priželjkivali, tražili su iskreno od svoga Gospodara pogibiju na Njegovu putu. Veoma je veliki broj primjera za ovo, a neki od njih su:

³² Bilježi Imam Muslim u Sahihu, tom 13. str. 56. el-Matba'atu-l-Masrijeh - Egipat.

³³ Bilježi Muslim u Sahihu, tom 13. str. 56.

³⁴ Bilježi Muslim u Sahihu, tom 13. str. 55.

Bilježi se da je Omer r.a. upućivao dovu svome Gospodaru riječima: "O, Allahu, podari mi šehadet na Tvom putu i učini moju smrt u gradu Tvog Poslanika s.a.v.s." ³⁵

Abdullah ibn Džahš je molio svoga Gospodara na sljedeći način: "O, Allahu, uistinu sam se zakleo Tobom da sutra susretnem neprijatelja, pa da me zarobe, zatim da mi raspore stomak i odrežu nos. Zatim me upitaj, zašto to? - Ja ću reći da je radi Tebe. "Uzvišeni Allah je uslišao njegovu dovu i zakletvu, na kraju sljedećeg dana je poginuo. Njegov nos i uši su bile obješene o konac." ³⁶

Na dan kada je Allahov Poslanik s.a.v.s. krenuo u bitku na Bedru, želio je Sa'd ibn Hejseme i njegov otac da krenu sa njim u bitku, pa su to spomenuli Pejgamberu, a on je naredio da samo jedan od njih dvojice krene u bitku. Pa je rekao Hejseme je rekao svome sinu Sa'du: "Uistinu neko od nas dvojice mora da ostane, pa ostani ti sine sa svojom ženom." S'ad je odgovorio: "Da je nešto drugo osim dženneta poželio bih to, ali ja uistinu želim šehadet." Zatim su bacali strelice ko će da ide, pa je Sa'd dobio. Izašao sa Allahovim Poslanikom s.a.v.s. na Bedr i ubio ga je Amr ibn Ved. ³⁷ (Nadmetanje za džihad između oca i sina!)

Svakom od ashaba bi bilo žao ako bi propustio priliku za odlazak u džihad na Allahovu putu. Bilježi se od

³⁵ Hajatu-l-sahabeh, Halevij, tom 1. str. 524. i el-Muvett'a od Malika, str. 286.

³⁶ Isti izvor; tom 1. str. 525.

³⁷ Isti izvor; tom 1. str. 529.

sina Omerova r.a. da je rekao: "Ponudio sam se Allahovu Poslaniku s.a.v.s. za odlazak u borbu na dan bitke na Bedru, pa je rekao da sam još mali i nije me primio. Nije prošla ni jedna godina od noći na Bedru, a da je nisam proveo budan, žalostan i uplakan zato što me nije primio Allahov Poslanik s.a.v.s. Kada je došla naredna godina, ponovo sam se ponudio i tada me on primio, te sam se zahvalio Allahu na tome." ³⁸

Halid ibn Velid je rekao: "Od noći u kojoj mi dovedu moju mladu, srcu dragu mladu, i noći u kojoj me obrađuje sa novorođenim sinom, draža mi je noć hladna, puna smrzavanja dok smo mi u pohodu, i u takvom stanje ujutro susretnemo neprijatelja." ³⁹ Također, bi Halid ibn Velid imao običaj reći: "Ne znam kojem danu više da se radujem, danu u kome mi Allah želi podariti šehadet - pogibiju na Njegovu putu, ili danu u kome mi želi podariti keramet (čudo, počast)." ⁴⁰

Zaista je mnoštvo ovakvih prizora u bitkama koje su vodili drugovi Allahova Poslanika s.a.v.s., i njihovi primjeri su popunili mnogo knjiga. Ovakvi primjeri nisu bili individualnog karaktera nego su to bile osobenosti čitave generacije koju je odgojio i uzdigao Kur'an i Muhammed sin Abdullaha s.a.v.s. Historija koja istinito govori o događajima, nije zabilježila ime čovjeka koji je prošao kroz školu Allahova Poslanika s.a.v.s., a da uz njega nije spomenula priče, koje govore o njegovu junaštvu, hrabrosti i neustrašivosti.

³⁸ Isti izvor, tom 1. str. 461.

³⁹ Abdullah ibn Mubarak, "El-Džihad", str. 91.

⁴⁰ Isti izvor.

III

Strpljivost i ustrajnost

Razuman čovjek ne osporava da su strpljivost, izdržljivost, ustrajnost i nepokolebljivost uvjeti pobjede i da nema pobjede bez ahlaka. Ne bilježi se u cijeloj ljudskoj historiji metod, vjera ili sistem koji ugrađuje ove vrijednosti u srca svojih sljedbenika kao što je to uradio Islam sa muslimanima koji su ga istinski nosili i živjeli po njemu. I ne treba se čuditi tome, jer ih je Kur'an a.š., kojeg su muslimani uzeli kao vodiča, podstakao na takav ahlak, i ugradio im ga u srca te je to postao dokaz vjerovanja i njihove iskrenosti u vjeri. Tako se riječ sabur (strpljenje) i druge riječi istog značenja spominju u Kur'anu u tristotine ajeta. Mnogo puta je strpljenje spomenuto u kontekstu sa imanom (vjerovanjem), i mnogo puta je spomenuto u kontekstu sa džihadom. Strpljenje je s jedne strane, plod iskrenog vjerovanja, a uslov džihada i dobrih djela, s druge strane. Uzvišeni Allah dž.š. kaže:

“O, vjernici, budite strpljivi, i izdržljivi, na granicama bdijte i Allaha se bojte da biste postigli ono što želite.” (Ali-Imran, 200.)

Veli Uzvišeni Allah dž.š. podučavajući vjernike najboljim dovama:

“Gospodaru naš, nahrani nas izdržljivošću i učvrsti korake naše.” (El-Bekareh, 250.)

“Onima koji se ise, nakon što su zlostavljani bili, pa se onda budu borili i sve strpljivo podnosili, Gospo-

dar tvoj će, poslije toga, doista oprostiti i samilostan biti.” (En-Nahl, 110.)

I stoga je Uzvišeni Allah dž.š. učinio oporukom i ovaj ahlak, da on odlikuje zajednicu vjernika. Pa veli Uzvišeni Allah dž.š.:

“Tako mi vremena, čovjek doista gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.” (Asr, 1.-3.)

Plodovi takvog ahlaka su strpljenje, hrabrost i smjelost. Na njih Kur'an a.š. stalno upućuje, pa veli Uzvišeni Allah dž.š.:

“O, vjernici, kada se sa kakvom četom sukobite, smjeli budite.” (El-Enfal, 45.)

A što se tiče hrabrosti, dovoljna je činjenica da Islam smatra da je okretanje leđa na dan sukoba sa neprijateljem za muslimana jedan od velikih grijeha, i jedan od opasnih prijestupa, pa veli Uzvišeni Allah dž.š.:

“O, vjernici, kada se s nevjernicima sukobite, a njih nastupa mnogo, leđa im ne okrećite; onaj ko im tada leđa okrene, osim onoga koji se povuče sa namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi, vratiće se natovaren Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo biće džehennem, a užasno je on boravište.”

(El-Enfal, 15.16.)

I Allahov Poslanik s.a.v.s. nas je podučio da molimo Allaha dž.š. da nas sačuva kukavičluka: “O, Allahu, tra-

žim tvoju zaštitu od brige, tuge, nemoći, kukavičluka, škrtosti, ...”⁴¹

To su pozivi Gospodara svjetova svojim vojnicima - vjernicima. I već su urodili plodom ti pozivi koje su slijedili vojnici, predvođeni Allahovim Poslanikom s.a.v.s., najboljim primjerom i uzorom, najstrpljivijim, najhrabrijim, najsmirenijim. Slijedili su ga i njegovi ashabi, i ugledali se na njega. A primjeri strpljenja Pejgambera s.a.v.s. i njegove ustrajnosti i hrabrosti ne mogu se navesti ni u nekoliko knjiga, u kojima se prikazuje smjelost odvažnog, sabur strpljivog, i postojanost ustrajnog. U Mekki je ustrajao u svom pozivu i bio saburli kod patnje Kurejšija. Objasnio je istinu koja mu je objavljena od Uzvišenog Allaha dž.š., i nije popustio i odustao ni od jedne stvari koja mu je objavljena. Nije tada sa sobom imao niti mač, niti strijelu i nije mu bilo naređeno ubijanje niti ratovanje, pa promisli dobro o ovoj predaji koju nam prenose knjige historije i pogledaj ogromnu hrabrost Poslanikovu a.s. i njegovu ustrajnost. Rekao je Abdullah ibn Ame ibnul As r.a.: “Vidio sam vođe Kurejša jednog dana kada su se okupili kod Ka’be, pa su spominjali Allahova Poslanika s.a.v.s., pa su rekli: “Nikada nismo toliko saburili kao sa ovim čovjekom, koji smatra glupim naše snove, koji je uvrijedio naše pretke, osramotio našu vjeru i razdvojio naše jedinstvo, i koji psuje naša božanstva! I došli smo sa njim do velike stvari.” I dok su oni o tome razgovarali, pojavio se Allahov Poslanik s.a.v.s., idući prema Ka’bi. Prošao je pored njih čineći tavaf (hod) oko Ka’be, pa su ga napadali pogrđnim riječima. Allahov Poslanik s.a.v.s. je krenuo dalje i prošao pored njih i drugi put, a potom

⁴¹ Buharij, tom 11. str. 149.

nastavio kretanje i treći put čineći tavaf. Oni su ga provocirali još pogrđnijim riječima, a on je odgovorio: “Čujete li, o skupino Kurejšija! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, došao sam vam kao žrtva za klanje.”

Oni su tada počeli raspavljati o tim riječima i među njima nije bilo čovjeka, a da nije izgledao kao da mu je ptica na glavu pala. Najžešći među njima su se savetovali smireno i razumno. Na kraju je jedan od njih rekao: “Idi, o Ebu Kasime, pravim putem, ti nisi neznalica.” Allahov Poslanik s.a.v.s. se tada povukao. Kada je sljedeći dan došao, ponovo su se skupili u sobi i ja sam bio s njima. Međusobno su govorili: “Sjećate li se kako ste vi djelovali na njega, a kako je njegov govor djelovao na vas. Kada on počne s onim što vi ne volite, ujedinite se protiv njega. Dok su to govorili, pojavi se Allahov Poslanik s.a.v.s. Oni su brzo dojurili do njega i okružili ga govoreći: “A, ti si taj koji je jučer govorio ...” Ono što su čuli o sramoćenju njihovih božanstava i njihove vjere. Poslanik a.s. je tada rekao: “*Da, ja sam taj koji je to rekao.*”⁴²

Nevjerovatan je ovaj prkos Kurejšijama i hrabrost bez premca u vrijeme kada nije imao potpore niti pomoći ni od jednoga čovjeka. Dovoljno je da znaš da je Poslanik s.a.v.s. u Medini predvodio muslimane manje od deset godina u dvadesetosam bitaka, u kojima se isticala njegova hrabrost, odvažnost, strpljivost i ustrajnost na način koji začuđuje ljudski um, koja se ulijeva u srca i izaziva najveća divljenja. Rekao je Alija ibn Ebi Talib r.a.: “Kada je bio dan bitke na Bedru, plašili smo se za

⁴² Ibn Hišam Siretu-n-nebevijeh, tom 1. str. 310. 311. Štamparija Kairo 1383. h. god.

Allahova Poslanika s.a.v.s. od zla mušrika, a on je bio najžešći među nama i niko nije bio bliži mušricima od njega.”⁴³

Alija je r.a. također govorio: “Uistinu smo se pobojali za Allahova Poslanika s.a.v.s. Kada bi se pogoršala situacija i rasplamsala borba, vidio sam, na dan Bedra kada smo tražili zaklon iza Allahova Poslanika s.a.v.s., da je on bio najbliži neprijatelju.”⁴⁴

Rekao je el-Bera' ibn Azeb a zabilježio imami Buharij: “Kad bi se povećala žestina borbe, zaklanjali bismo se za Allahova Poslanika s.a.v.s. Uistinu, hrabar čovjek uzima njega za uzor.”

Enes r.a. je rekao: “Bio je Allahov Poslanik s.a.v.s. najbolji, najhrabriji i najbrži čovjek. Desio se strašan događaj u Medini, pa su ljudi izašli prije poziva. Dočekao ih je Allahov Poslanik s.a.v.s., koji ih je već pretekao u pozivu, jer je saznao šta se dešava i jahao je neoselana konja. Utješio ih riječima: “*Ne brinite se.*”⁴⁵

A čvrstina i ustrajnost Allahova Poslanika s.a.v.s. na Uhudu, Hendeku, Hunejnu i drugim bitkama dobro je poznata. I u ogromnom broju bitaka njegovo strpljenje, ustrajnost i hrabrost bili su prvi elementi koji su donosili pobjedu od Uzvišenog Allaha dž.š. I drugovi Allahova Poslanika bili su uzori i primjeri u ovom plemenitom ah-laku (moralu) kojeg su naučili od Poslanika s.a.v.s. A

kako da ne budu kad je njihov izvor Kur'an a.š., a njihov vođa najhrabriji među hrabrima alejhissalatu vesselam. I uistinu, hrabri odgaja hrabre, a primjeri njihova strpljenja i ustrajnosti popunili su mnoga pisana djela. I, evo, ko želi da se ugleda na njih: U Mekki su prvi muslimani podnijeli žestoke patnje, mučenja, zlostavljanja, veliku glad, ali su ostali istrajni u istini, koju su iskreno nosili sa sobom; onda su napustili svoj imetak, porodicu i domovinu, napustili dunjalučke stvari i sa sobom ponijeli svoju da'wu i svoju vjeru, jer su bili na visokom stepenu sabura. I u Medini su se borili i ustrajali u svojoj borbi glađu, žeđu, u gubljenju imetka i života sve dok ih Allah dž.š. nije učinio pobjednicima: pobjednicima Allahove dž.š. vjere. Ubejje ibn Ka'b r.a. je rekao: “Kada je došao Allahov Poslanik s.a.v.s. i njegovi drugovi u Medinu, Arapi su ih stavili u tešku situaciju, tako da nisu omrkli, a da nisu bili pod oružjem, niti osvanuli bez njega, pa su rekli: “Vidite, mi živimo sve dok ne omrkremo sigurni i smireni, i ne bojimo se nikoga osim Allaha dž.š.” Pa je objavljen Kur'anski ajet:

“Allah obećava da će one među vama, koji budu vjerovali i dobra djela činili, sigurno namjesnicima na Zemlji postaviti.” (En-Nur, 55.)

A o događajima u vezi sa njihovim saburom, podnošenjem patnji i ustrajnosti, Muhammed ibn Sirin je rekao: “Uistinu, je bilo ljudi od drugova Allahova Poslanika s.a.v.s. koji su dolazili u situaciju da tri dana nisu imali šta jesti, pa bi uzeli kožu, ispekli je i jeli, a kada ne bi našli ništa, uzeli bi kamen i cijedili srž iz kože.”⁴⁶

⁴⁶ Et-Tergibu ve-t-terhib, tom 4. str. 215.

⁴³ Bilježi Ibn Dževzijeh, tom 2. str. 443.

⁴⁴ Bilježi Ibn Dževzijeh, tom 2. str. 443.

⁴⁵ Bilježi Imam Muslim, tom 15. str. 67.

Rekao je Ebu Hurejreh r.a.: "Jednog dana sam izišao iz kuće i krenuo prema mesdžidu, nije me natjeralo na izlazak ništa drugo do glad. Sreo sam grupu drugova Allahova Poslanika s.a.v.s. Rekli su: "O, Hurejre, šta te to izvelo iz kuće u ovo vrijeme?!" Nije me izvelo ništa drugo do glad, rekao sam. "I nas, tako nam Allaha, nije ništa drugo izvelo iz kuće do glad", rekli su oni. Onda smo ušli kod Allahova Poslanika s.a.v.s.. On je pitao: "Šta vas je to dovelo u ovo vrijeme?" "O, Allahov Poslaniče, dovela nas je glad." Allahov Poslanik s.a.v.s. je onda donio posudu u kojoj su bile hurme, dao je svakome od nas po dvije: "Pojedite po ove dvije hurme, poslije njih popijte vode i biće vam dovoljno za ovaj dan." Ja sam rekao: Pojeo sam jednu hurmu, a drugu ostavio za svoje. Allahov Poslanik s.a.v.s. je upitao: "O, Ebu Hurejreh, zašto si zadržao ovu hurmu?" Odgovorio sam: "Zadržao sam je za svoju majku." Allahov Poslanik s.a.v.s. je onda rekao: "Pojedi je, dobit ćeš za nju dvije hurme." ⁴⁷

Na dan bitke el-Ahzab, Allahov Poslanik s.a.v.s. i njegovi ashabi su kopali hendek, a na svoje stomake su pritiskali kamenje zbog gladi. ⁴⁸

U bici na Tebuku rekao je Omer r.a.: "Krenuli smo prema Tebuku po velikoj žegi, i kada smo zauzeli svoje položaje, savladala nas je žeđ, imali smo osjećaj da će nam vratovi od toga popucati. Jedan čovjek je zaklao svoju devu, te iz njene mješine iscijedio vodu i pio je, a ostatak je ostavio unutra. To je navelo Ebu Bekra es-

⁴⁷ "Hajatu-s-sahabe", tom 1. str. 319.

⁴⁸ "F ethu-l-Bari", tom 7. str. 317.

Siddika r.a. da kaže: "O, Allahov Poslaniče, uistinu ti je Allah obećao, da će ti dovu dobrom uzvratiti, pa uputi Allahu dovu za nas!" On je upitao: "Želiš li to zaista?" Ovaj je odgovorio: "Da, želim to." Poslanik je tada podigao svoje ruke prema nebesima i nije ih spustio sve dok nebo nije progovorilo, pa je počela padati sitna kiša, a onda je kao iz kabla počela ljevati. Mi smo napunili vodom sve što smo imali kod sebe, i posmatrali kišu kako lije..." ⁴⁹

Bilježi imam Ahmed i en- Nesaij od Ebu Rejhane r.a. da je bio u jednoj bici sa Allahovim Poslanikom s.a.v.s. i da je on rekao: "*Uspeli smo se jedne noći do Šerefa (ime jedne uzvišice) pa nas je zadesila velika hladnoća, tako da sam vidio ljude kako kopaju rov, a jedan od njih je ušao u njega i preko sebe nabacio kožni štit.*" ⁵⁰

Ashabi su pored gladi i žeđi saburili i izdržali ranjavanja i bolesti. Primjeri toga su: Hibab ibnu-l-Ert r.a. je rekao: "Vidio sam Hamzu r.a. kad je poginuo; nismo našli odjeću kojom bi smo ga umotali osim burde (mali ogrtač). Ako bi njim prekrili noge, vidjela bi mu se glava; a ako bi njime prekrili glavu, otkrile bi mu se noge. Pa smo ogrtačem pokrili njegovu glavu a na noge smo stavili izhar (biljka lijepog mirisa)." ⁵¹

Bilježi se od Ebu es-Saibe r.a. da je čovjek iz Beni Abdulešher rekao: "Ja i moj brat smo učestvovali u bici na Uhudu i iz nje se vratili ranjeni. Kada je telal Allaho-

⁴⁹ Ibn Kesir, "Es-Siretu-n-nebevijeh", tom 1. str. 16.

⁵⁰ Vidi: "Hajatu-s-sahabeh" od Halebia, tom 1. str. 325.

⁵¹ "Hajatu-s-sahabe" od Halebia, tom 1. str. 326.

va Poslanika s.a.v.s. pozvao na izlazak u potjeru za neprijateljem rekao sam svome bratu: "Zar da propustimo bitku sa Allahovim Poslanikom? Tako mi Allaha, nema-
mo jahalice koju bi uzjahali; na sebi nismo imali ništa drugo do teške rane, pa smo izašli sa Allahovim Posla-
nikom s.a.v.s. Ja sam bio lakše ranjen od svog brata, pa kada bi on iznemogao, nosio bih ga jedno vrijeme, i pješao sam, sve dok nismo stigli do krajnjeg odre-
dišta." ⁵²

Navode se podaci da oni koji su izašli za Kurejšijama poslije bitke na Uhudu prema mjestu Hamrau-l-Esed, bi-
li su isti ashabi koji su učestvovali u bici na Uhudu. Oni su krenuli u pohod iako su bili umorni i izranjavani, i ni-
su se posvetili liječenju rana. Među njima je bilo onih koji su imali devet rana kao što je bio Usej ibn Hadir r.a. i Ukbe ibn Amir r.a., bilo je i onih koji su imali deset rana poput Harraš ibn es-Samme r.a., bilo je onih koji su imali između deset i dvadeset rana kao Ka'b ibn Malik r.a., i onih koji su imali više od sedamdeset rana kao Talha ibn Abdullah r.a.. ⁵³

Bilježi imam Ahmed od Ebu Katade r.a. da je rekao: "Došao je Amr ibnu-l-Džumuh kod Allahova Poslanika s.a.v.s. i rekao: "O, Allahov Poslaniče! Šta veliš ako bi se ja borio na Allahovu putu sve dok ne poginem, hoću li normalno hodati ovim svojim nogama (on je bio hrom) u džennetu? Allahov Poslanik s.a.v.s. je odgovorio: "Hoćeš!" Ovaj ashab je poginuo u bici na Uhudu i kada

---

⁵² Ibn Kesir, "Es-Siretu-n-nebevijeh", tom 3. str. 98.

⁵³ Aliji ibn Bahrudin El-Halebi, "Es-Siretu-l-halebije", tom 2. str. 552.

Allahov Poslanik s.a.v.s. je prošao pored njega i rekao : "Zaista, kao da ga vidim kako svojim nogama ide pravo u džennet." ⁵⁴

---

⁵⁴ Ibnu-l- Kajjim, "Zadu-l-Mead", tom 2. str. 96. Egipatska štampa.

IV

Žrtvovanje života i imetka na Allahovom putu

Plemeniti i borbeni moral plod je imana u budući svijet što sa sobom nosi vječne vrijednosti. Islam odgaja borcu tako što učvrsti u njihova srca uvjerenje : da ovaj svijet nije ništa drugo do samo jedna obična prolaznost a vječna kuća je na ahiretu. Uzvišeni Allah dž.š. je naredio svojim robovima-vjernicima žrtvovanje na ovom svijetu, kako bi stekli vječnu sreću .

“Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za džennet koji će im dati - oni će se na Allahovom putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu, i Indžilu, i Kur'anu; a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, i to je veliki uspjeh.” (Et-Tewbeh, 111.)

“O vjernici, hoćete li da vam ukažem na trgovinu, ona će vas spasiti patnje nesnosne; u Allaha i Poslanika Njegova vjerujte i imecima svojim i životima svojim na Allahovom putu se borite. To vam je, da znate, bolje.” (Es-Saff, 10. 11.)

Riječ džihad sa svojim izvedenicama u Kur'anu a.š. je spomenuta četrdesetijedan put. A davanja, na Allahovom putu, imetka, a ponekad i života, radi uzdizanja Allahove dž.š. riječi, spomenute su kao podstrek:

“Oni koji imanja svoja troše na Allahovom putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjereno dobar i sve zna.” (El-Bekareh, 261.)

A kada je protumačio Mekhul r.a. ovaj ajet , rekao je: “Znači davanje za džihad, za sve vrste oružja i tome slično.” ⁵⁵

Prenosi se od Allahova Poslanika s.a.v.s. da je rekao: “Ko opremi borca na Allahovu putu u svojoj kući, za svaki dirhem ima sedam stotina dirhema. A ko se bude lično borio na Allahovu putu, i potroši radi Njega svoj imetak, za svaki dirhem ima sedamstotina hiljada dirhema.” Zatim je Allahov Poslanik s.a.v.s. proučio ovaj ajet: **“A Allah će onome kome hoće dati i više.”** ⁵⁶

Može se vidjeti kako su se ashabi odazivali ovom Allahovom dž.š. pozivu, i kako su osjećali slast prolaznog života i tako zaradili istinsku sreću. Bili su primjer ljudima u svakom vremenu. Plemenitost njihova morala obuhvatala je njihove postupke i ponašanje.

⁵⁵ Tefsir: Et-Taberi “Džami’u-l-Bejan”, tom 5. str. 512.-514. Štamparija Daru-l-Me’arif, Egipat.

⁵⁶ Prenosi Ibn Madžeh.

V

Pokornost i red

Pokornost pokazuje bitnu osnovu vojničkog duha. Tom osnovom vojnik se najbolje iskazuje u borbenim akcijama. Vojni učenjaci su uvidjeli da je dobar vojnik onaj koji se pokorava, a loš onaj koji je sklon nepokoravanju. Uzvišeni Allah dž.š. je potaknuo Poslanika s.a.v.s. na taj moral, rekavši mu:

“O, vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim.” (En-Nisa, 59.)

“Onaj ko se pokorava Poslaniku, pokorava se i Allahu.” (En-Nisa, 80.)

Oklijevanje u pokornosti i naredbi za borbu bolest je u srcima i odlika je licemjera, kao što je obavijestio Uzvišeni. To u vjerničkim srcima ne smije da postoji.

“A oni koji vjeruju govore: Zašto se ne objavi jedna sura? A kada bi objavljena jasna sura i u njoj spomenuta borba, ti si mogao da vidiš one čija su srca pritvorna, kako te gledaju pogledom pred smrt onesviješćenog! A bolja bi im bila poslušnost i razuman govor, i bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni.” (Muhammed, 20. 21.)

Allahov Poslanik s.a.v.s. podstiče na pokornost u mnogim hadisima.

“Ko mi se pokorava, pokorava se i Allahu dž.š.. A ko mi se suprotstavi, suprotstavio se i Allahu. Ko se pokorava emiru (vođi), pokorava se i meni.”⁵⁷

“Kada budete trojica na putu, imenujte emira. Tog emira je odredio Allahov Poslanik.”⁵⁸ (jer je postupio po sunnetu)

Vrijedno je spomenuti da ovakav moral, odnosno njegova osnova može postojati samo kod muslimana, jer se zasniva na čvrstoj odluci i izbija iz akideta u srcima. Iz toga proizilazi pokornost emiru. Uspostavljanje ovakva morala kod muslimana i specifičnosti njegove privrženosti je osobina koju mogu nositi samo časni muslimani a ne oni, koje rukovodi pohlepa i sebičnost. Allahov Poslanik s.a.v.s. je uvijek bodrio svoje ashabe na prisegu, pristanak na pokoravanje, kako u ratu tako i u miru, kako u dobru tako i u zlu. Sve je to poznato iz sjajne historije prvih muslimana. Allahov Poslanik s.a.v.s. je rekao:

“Na tebi je slušanje i pokoravanje u poteškoćama tvojim i olakšici, u volji i bez volje tvoje.”⁵⁹

Najupečatljivije primjere ostavili su nam sefetu salih (sljedbenici Kur'ana i sunneta) u pokornosti Allahu dž.š., Njegovom Poslaniku i pretpostavljenim. Historija početka Islama pokazala je mnogim primjerima, kako

⁵⁷ Prenosi Muslim, tom 12. str. 223.

⁵⁸ Prenosi El-Bezzar. Vidi: Eš-Ševkanij “Nilu-l-Evtar”.

⁵⁹ Vidi: “Sahihu-l-Muslim”, tom 12. str. 225.

su muslimani žrtvovali imetak i život svoj na Allahovom putu.⁶⁰

Niko od njih nije odstupio od pokornosti svome emiru, ma kakvo njegovo mišljenje bilo. Tako npr. Halid ibn Velid r.a. bio je emir muslimana u pokrajini Šamu. Predvodio je muslimane u jednoj presudnoj bici na Jermuku, pa ga je Omer r.a. smijenio kada je bio na vrhuncu svog uspjeha, vidjevši u njegovom povlačenju opći interes. Halid nije odbio ovu naredbu i doista se pokorio Omeru, i ostao je njegov mač čuven pred licima neprijatelja Uzvišenog Allaha dž.š.:

Rezultat ovakvog morala pokazuje dobro organiziran red stvari a njih čine:poštovanje naredbi emira, red u svakom pokretu muslimana, i čelična disciplina. Poznato je da Allah dž.š. za svaku aktivnost u životu muslimana uspostavlja propis: naredbu, zabranu ili pohvalu. Zbog toga je borba i u miru i u ratu propisana; postoje naredbe i zabrane. To je Allah dž.š. naredio jer:

“Allah voli one koji se na Njegovom putu bore u redovima (organizovano) kao da su bedem čvrsti.”
(Es-Saff, 4.)

⁶⁰ Vidi: “Sahihu-l-Muslim bi šerhi-n-Nevevi”, tom 12. str. 228.

VI

Opreznost i budnost

Ova dva moralna svojstva odlike su čiste vjere. One odgajaju vojnika: da bude spreman za borbu protiv neprijatelja, da ga ne potcijeni i da bude oprezan. To je izraz njegove odgojenosti, a propast neprijatelja. Uzvišeni Allah dž.š. veli:

“O vjernici, budite oprezni i nastupajte ili u četama ili odjednom svi.” (En-Nisa, 71.)

Tako Uzvišeni poziva vođu vjernika Allahovog Poslanika s.a.v.s.:

“I dok budete obavljali namaz, neka drugi budu iza vas, a onda neka dodu oni koji nisu još obavili namaz, pa neka i oni obave namaz s tobom, ali neka drže oružje svoje, i neka budu oprezni. Nevjernici bi jedva dočekali da oslabi vaša pažnja prema oružju i orudu vašem, pa da svi odjednom na vas navale. A ako vam bude smetala kiša ili ako bolesni budete, nije vam grijeh da oružje svoje odložite, samo oprezni budite. Allah je nevjernicima pripremio sramnu patnju.”
(En-Nisa, 102.)

Riječima: “Pa neka i oni obave namaz s tobom” misli se na salatu-l-hauf, (namaz u ratu.) Uzvišeni Allah dž.š. je propisao borcima da usklade vrijeme borbe tako da ona bude između ibadeta Allahu i uvježbanosti operacija u bici. Allahovu dž.š. vojniku potrebna je budnost i opreznost s jedne strane, i obaveza čuvanja zikra (sjećanja) na Allaha dž.š., sa druge strane.

Bitka i namaz su dva ibadeta i nije dozvoljeno vjerniku da zanemari ni jedan od njih, jer im je Uzvišeni Allah dž.š. propisao da ih čuvaju. Vojnik Islama se od početka odlikovao vojničkim moralom kojim je Allah dž.š. zadovoljan u svim njegovim bitkama, u svim prilikama. I danju i noću oni su oprezni uz svoje oružje, jer su se odazvali pozivu svoga Gospodara, a obaveza je biti oprezan, jer Uzvišeni Allah dž.š. dobro poznaje namjere neprijatelja.

VII

Islam štiti muslimana od lošeg borbenog morala

Sve što smo izložili od osobina borbenog morala svodi se na to da Islam štiti muslimana od svakog nemoralnog. Poznato je da je Uzvišeni Allah dž.š. naredio uzoran moral i stalno podsticanje na njega, a zabranjuje sve protivno takvom moralu:

a) Zabranio je borcima da budu nemarni prema cilju za koji se bore, u bilo kojem momentu. Uzvišene Allahove dž.š. riječi da im ne budu ciljevi: uzdizanje ličnosti, egoizam, podizanje ugleda, spominjanje ili zvanje.

b) Allah dž.š. upozorava da se ne griješi prema Njemu, i da se ne odbiju naredbe izdate od strane vođe:

“Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe.” (En-Nur, 63.)

c) Zabranio im je da gube nadu u Allahovu dž.š. milost:

“Ne gubite nadu u Allahovu milost.” (Ez-Zumer, 53.)

“Nadu u milost Gospodara svoga mogu gubiti samo oni koji su zabludjeli.” (El-Hidžr, 56.)

“I ne gubite nadu u milost Allahovu, samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost.” (Jusuf, 87.)

U bici na Uhudu rekao im je njihov Gospodar:

***"I ne gubite hrabrost i ne žalostite se, vi ćete pobijediti ako budete vjernici. Ako dopadnete rana, i drugi rana dopadaju. A u ovim danima Mi dajemo pobjedu sad jednima, a sad drugima da bi Allah ukazao na one koji vjeruju i odabrao neke od vas kao šehide. a Allah ne voli nevjernike. I da bi vjernike očistio, a nevjernike uništio."* (Ali-Imran, 139. 141.)**

d) Allah dž.š. je zabranio da se gubi nada u teškoćama, a također je zabranio nadmenost u izobilju:

***"I ne budite kao oni koji su, da se pokažu svijetu, nadmeno iz grada svoga izašli da bi od Allahova puta odvraćali. A Allah dobro zna ono što oni rade."* (El-Enfal, 47.)**

e) Zabranio im je kukavičluk i strah od ljudi:

***"Zar ih se bojite? Pa preče je da se Allaha bojite, ako ste vjernici."* (Et-Tewbeh, 13.)**

I sam Allahov Poslanik s.a.v.s. je tražio zaštitu i molio Allaha dž.š. da ga spasi kukavičluka.

f) Zabranio im je, na dan sukoba, da okreću leđa, i da bježe:

***"O vjernici, kada se sa nevjernicima sukobite, a njih nastupa mnogo, leđa im ne okrećite."* (El-Enfal, 15.)**

g) Naredio je opreznost od onih koji nisu naklonjeni žrtvovanju na Allahovom dž.š. putu bilo imetkom, bilo životom. To se smatra kao bacanje svojim rukama u propast. U vezi s tim riječi su Uzvišenog:

***"I sami sebi propast ne dovodite."* (El-Bekareh, 195.)**

Odnosno, naredio je da nema odustajanje od džihada i da se mora boriti imetkom i životom.

h) Upozorio je na pretjerivanje u požudama i vezivanju za ukrase dunjalučkog života i opuštenosti na zemlji rekavši:

***"O, vjernici, zašto ste neki oklijevali kad vam je bilo rečeno: Krenite u borbu na Allahovu putu! - kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovome svijetu, od onoga svijeta? Ako ne budete u boj išli, On će vas na nesnosne muke staviti i drugim će vas narodom zamijeniti, a vi Mu nećete nimalo nauditi. A Allah sve može."* (Et-Tewbeh, 38. 39.)**

I upozorava također, da brojnost i opremljenost vojske može da zataji ako se zaboravi da je istinska pobjeda samo od Allaha dž.š. Rekao je Uzvišeni Allah dž.š. u prvoj naredbi u vezi sa bitkom na Hunejnu, kada ih je njihova brojnost obmanula:

***"Allah vas je na mnogim bojištima pomogao, a i onoga dana na Hunejnu kad vas je mnoštvo vaše zanimalo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god je bila prostrana, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali."* (Et-Tewbeh, 25.)**

TREĆI DIO

Socijalizacija borbenog morala

Neophodno je da postoji borbeni zajednica. A ona ne može postojati a da nema određene osobine koje treba razvijati kod svakog pojedinca u društvu. Od takvih pojedinaca gradi se jaka i čvrsta zajednica u kojoj njeni neprijatelji ne mogu opstati. Islam se pobrinio da učvrsti te osobine u muslimanskoj zajednici, a najbitnije od njih su ovdje razrađene u narednih nekoliko tema.

I

Jedinstvo

Nema sumnje da je glavni faktor pobjede jedinstvo zajednice. A ovakvo jedinstvo je imperativ Islama. To je ono ulijeva sigurnost srca vjernika i učvršćuje osjećaj za jedinstvo. A nema jedinstva niti može biti bez čvrste veze razuma i srca. Neki ljudi su se sakupili na jednoj zemlji i pod okupacijom jednog vladara. Sakupila ih je želja za vlašću i nisu birali sredstva da bi došli do cilja. Za takve je Uzvišeni Allah dž.š. rekao:

“Ti misliš da su oni složni. Međutim, srca su njihova razjedinjena, zato što su oni ljudi koji nemaju pameti.” (El-Hašr, 14.)

Islam je u vezi s jedinstvom razvio mnoge načine i metode njegovog usavršavanja:

a) Osnova jedinstva u Islamu je to da su ljudi stvoreni od jednog čovjeka. Traži se zato od njih da učvrste svoje razume i srca.

“O ljudi, bojte se Gospodara svoga koji vas od jednog čovjeka stvara, od njega i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje muškarce i žene rasijo.” (En-Nisa, 1.)

b) Poslije toga kad Islam objedini srca svojih sljedbenika u prihvatanju jedinstva, propisuje im primjenu toga u djelo. Prvo se sakupe na jednom akidetu, vjeruju u jednog Gospodara, nebesa i Zemlju. Sakupe se na osnovi ljubavi prema Njemu. Okrenu se Njemu svojim srcima i svojim djelima. Rekao je Uzvišeni Allah dž.š.:

“Doista je ovo jedna zajednica a Ja sam vaš Gospodar pa Mi robujte.” (El-Enbija, 92.)

c) Okupio ih je na jednom zakonu i jednim propisima u kojima su jednaki ljudi u pravima i obavezama. Nema razlike među njima, među rasama, niti između onog koji vlada i kome se vlada, niti između jakog i slabog. Svi su jednaki pred islamskim zakonima i pred islamskim obredima. Nema u tome privilegovanih. Rekao je Allahov Poslanik s.a.v.s.: *“Odista je propali oni koji ne izvrše pravednu kaznu nad kradljivcem iz ugledne porodice, a za istu stvar kazne onog iz siromašne porodice. Tako mi Allaha, kada bi Fatima, kćerka Muhammeda ukrala, odsjekao bih joj ruku.”*⁶¹

d) Poslije toga Islam ih sakupi na jednoj komandi i rukovodstvu. Ne razilaze se od svog Gospodara na putu prenošenja vjere, nego uzimaju Allahovu uputu preko načina Allahova Poslanika s.a.v.s., svoga vođe i svoga uzora. Rekao je Uzvišeni Allah dž.š.:

“I tako Mi Gospodara tvoga oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.” (en-Nisa, 65.)

e) Također, Islam će ih sakupiti na istim vrijednostima, istom moralu, istim kriterijima, koji Allah dž.š. razjašnjava u svojoj plemenitoj Knjizi a Njegov Poslanik s.a.v.s. u svom časnom sunnetu.

f) Islam okuplja svoje sljedbenike preko jednog jezika, jezika Kur'ana i jezika Allahova Poslanika - Muham-

⁶¹ Prenose Buharij, Muslim, Ebu Davud, Tirmizij, Nesaij i Ibn Madžeh.

meda s.a.v.s. Tako Islam neće dopustiti da se pojavi razilaženje, a da ga ne presiječe (stavi zapreku tome razilaženju), niti će dati put ka jedinstvu ako ga ne budu slijedili. Čovječanstvo je već isprobalo ovaj Allahov dž.š. put. Iz njega je izišla u stvarnost jedinstvena i skladna zajednica, zajednica u kojoj nema mjesta sektašenju i razilažnju. Zajednica Arapa prije Islama bila je najbolji primjer nesloge, sukoba, međusobnih netrepeljivosti, sve dok im Allah dž.š. nije darovao Muhammeda s.a.v.s. sa Islamom kao nosiocem zastave ove vjere. Probudio ih je budnošću jedinstva. Mnogi koji su rascijepani bili, koji su sedždu činili: Latu, Uzatu i Menatu (božanstva), oprali su svoja čela, očistili ih od prljavština sedždom i skrušenošću Jednom, Allahu dž.š. Postali su svi na putu jednom, robovali Allahu, Gospodaru gospodara. Pozvali se na jednog vođu, vođu Mustafe - Allahova Poslanika s.a.v.s. Zatim su pozvali druge na taj put - od robova vatre, robova strasti, od Perzijanaca, Rimljana i drugim koji su se pridružili redovima Islama, te postali Allahovom dž.š. blagodati braća. Tako su u islamskom društvu skupljeni Arapi, Perzijanci, Sirijci, Egipćani, Ma-rokanci, Turci, Indijci, Kinezi, Rimljani, Maleijci, Afrikanci i drugi, podjednako sa srcima koja imaju jedan cilj i je-dan pravac.⁶²

Zato, brate moj, čitaoče! Doista put jedinstva i jačine je put vraćanja Islamu, i ne može se izgraditi ova zajednica, osim onim čime se izgradila prvi put. A izigravanje i pronevjeravanje emaneta je gubljenje vremena.

⁶² Vidi: Sejjid Sabik, “Anasiru-l-kuwweti fi-l-Islam”, str. 192. prvo izdanje 1383. h. god./ 1963. god., Egipat.

III

Učvršćivanje veze

Nakon što Islam ujedini svoje pripadnike u akidetu, u vrijednostima, u moralima i u propisima, podstiče ih na međusobne najčvršće veze koje postoje među ljudima. A to je da očuva jedinstvo i učvrsti ga među vjernicima. To se zove bratstvo u vjeri. Njega Uzvišeni Allah dž.š. podvlači i poziva vjernike da ga ostvare u svom ži-votu, pa im kaže:

“Doista su vjernici braća.” (El-Hudžurat, 10.)

Ovo bratstvo obuhvata ljubav i davanje prednosti bratu nad samim sobom. Rekao je Uzvišeni:

“I onima koji su za življenje izabrali Medinu i domom prave vjere još prije njih učinili, oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, ne osjećaju, zato što im se daje. I više vole njima nego sebi, mada im je i samim potrebno. A oni koji se sačuvaju lakomislenosti, oni će sigurno uspjeti.” (El-Hašr, 9.)

Od plodova ove veze je i međusobno mirenje među braćom, jer Allah dž.š. veli:

“Zato pomirite vašu dva brata.” (El-Hudžurat, 10.)

Preporučivanje istine i dobra je također, plod ove veze. Uzvišeni Allah dž.š. veli:

“Tako mi vremena, ljudi su doista na gubitku, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.” (Asr, 1.-3.)

Također, od plodova njenih je i pomaganje na dobročinstvu i takvaluku (bogobožnosti). Allah dž.š. veli:

“Jedni drugima pomozite u dobročinstvu i takvaluku, a ne pomažite se u grijehu i neprijateljstvu.” (El-Maideh, 2.)

I pomozite drugim u pravdi i u istini, jer Allah dž.š. veli:

“A ako vas zamole da im u vjeri pomognete, dužni ste da im u pomoć priteknete.” (El-Enfal, 72.)

Poslanik s.a.v.s. kaže: “Pomozite svoga brata makar on bio nasilnik (tako što ćeš ga spriječiti od nasilja) i pomози onog kome je učinjeno nasilje (mazluma).”⁶³

Od plodova jedinstva, također, je željenje dobra svojoj braći. Poslanik s.a.v.s. je rekao: “Neće ni jedan od vas biti vjernik dok ne bude volio svome bratu ono što voli sebi.”⁶⁴

Također, treba olakšavati svojoj braći, biti im na usluzi, prekrivati njihove mahane i ne pričati o njima, olakšavati svojoj braći u poteškoćama njihovim, kao što je rekao Allahov Poslanik s.a.v.s.: “Ko otkloni od brata vjernika jednu poteškoću na ovom svijetu, Allah će njemu olakšati i na dunjaluku i na ahiretu. Ko prekrije mahanu svome bratu, Allah će prekriti njegovu mahanu na dunjaluku i na ahiretu. Allah će otkloniti od njega poteškoću na Sudnjem danu; a ko olakša bratu u

⁶³ Prenosi Muslim. Vidi: “Sahih Muslim” sa komentarom od Nevevija, tom 16. str. 137.

⁶⁴ Prenose Buharij i Muslim. Vidi: “El-Lu’lu ve-l-Merdžan”, hadis br. 28.

*poteškoći, Allah će njemu olakšati na dunjaluku i ahiretu. Allah će pomoći robu dok taj rob pomaže svome bratu.”*⁶⁵

A Uzvišeni Allah dž.š. veli:

“A oni koji vole da se raširi nevaljština među vjernicima, imaće bolnu kaznu i na dunjeluku i na ahiretu.”
(En-Nur, 19.)

Za ostvarenje ove veze nužno je izbjegavanje svakog postupka kojim se uznemiruje svoj brat. Allahov Poslanik s.a.v.s. veli: “Nemojte zavidjeti jedan drugome, nemojte jedan drugom dizati lažno cijene, (u trgovini), nemojte se nadmetati, budite Allahovi robovi, braća. Musliman je brat muslimanu, ne čini mu nasilje, ne omalovažava ga, ne smatra ga lažovom, ne potcjenjuje ga. Bogobožnost (takvaluk) je ovdje, (pokazao tri puta na svoja prsa) dosta je čovjeku svojih grijeha, pa zar još da potcjenjuje svoga brata muslimana. Strogo je zabranjeno muslimanu: prolijevati krv, otimati imetak i kaljati čast muslimana.”⁶⁶

Ovo su slike te bratske veze među vjernicima u Islamu. U njima nalazimo kako su ashabi praktično primjenjivali to bratstvo. Ipak, najistaknutija je slika imanskog bratstva, što nam prenose knjige životopisa, sa ispravnim senedima (lancima) Allahova Poslanika s.a.v.s. sa njegovim ashabima, nakon što je došao u Medinu Mu-

⁶⁵ Prenosi Muslim. Vidi “Rijadu-s-salihin”, En-Nevevij, str. 119. egipatsko izdanje 1379. h.g., 1960. god.; Ibn Hadžer el-Askelanij, “Bulugu-l-Meram”, str. 299. 300.

⁶⁶ Prenosi Muslim. Vidi: “Bulugu-l-Meram”, str. 304.

neweru, naređuje da se svaki ensarija pobrati sa muhadžinom, rekavši im, kao što spominje Ibn Ishak:

“Neka se sva braća pobrate u ime Allaha. Tako su se Ebu Bekr i Haridžeh bin Zejd el-Hazredži pobratili. I Omer ibnu-l-Hattab i Itban bin Malik, Ebu Ubejdeh i Sa'ad bin Muaz. Svaki od ensarija volio je svoga brata više nego sebe. Čak su na osnovu pobratimljenja nasljeđivali jedan drugog a ne na osnovu krvnog srodstva. O tome nam govori i ovaj primjer: Abdurrahman bin Avf r.a. bio je pobratim Sada bin Rebi'a Ensarije. On je rekao: “Brate moj! Ja sam najbogatiji čovjek u Medini, pa ti izaberi pola moga imetka i uzmi ga. Ja imam dvije žene pa izaberi jednu koja ti se sviđa, pa ću ja razvesti kako bi se ti mogao oženiti.” Abdurrahman mu je na to rekao: “Neka te Allah blagoslovi i u tvom imetku i u tvojoj porodici, nego ti meni pokaži gdje je pijaca, što je ovaj i učinio. Nakon kratkog vremena pobratim se počeo baviti trgovinom i obogatio se.”⁶⁷

Poželjno je da se ne izgubi iz vida to da je snaga veze među vjernicima jedan od najbitnijih faktora pobjede u borbi sa neprijateljem. Danas se to naziva sloga u redovima svoga naroda. Gdje u današnjem vremenu nema tih uvjerenja, ljudi se okreću formalno Allahovoj dž.š. vjeri, ispunjavaju svoje živote požudama, ukrasima dunjaluka, imetkom, vlašću. Iskrenu vezu među ljudima može izgraditi samo imansko bratstvo i veza akideta, jer ne nalazi se uzrok jedinstva i saradnje među ljudima ako nema ljubavi kao što je ljubav među braćom u

⁶⁷ Vidi: Tefsi-l-havadisu-muahat bejne-l-muhadžirin ve-l-ensar inde ibn Hišam Siretu-n-nebij s.a.v.s., tom 2. str. 123. kairsko izdanje 1383.h.g. Ibn Kesir “Es-Siretu-n-Nebevijeh”, tom 2. str. 324.-329.

imanskom bratstvu, za koje je Uzvišeni Allah dž.š. rekao:

"I On je sjedinio srca njihova. Da si ti potrošio sve ono što na Zemlji postoji, ti ne bi sjedinio srca njihova, ali ih je Allah sjedinio, On je zaista silan i mudar." (El-Enfal, 63.)

Ibn Abbas bi govorio: "Rodbinska veza se prekida (ponekad), kome se učini dobro, (često se to zaboravi), ali kada Allah približi srca, ništa ih ne može uzdrmati," zatim bi proučio prethodni ajet. Nema ništa slično približavanju srca." ⁶⁸

Doista su nasljedne pakosti među ljudima, krvne osvete, zanos džahilijeta i njegova pristranost, bile prisutne i rasprostranjene samo radi dunjalučkih interesa. Ovakvo stanje, koje ne priliči Islamu može spasiti jedino iskreni iman koji ujedinjuje srca svojim pogledima i osjećajima. Allahov Poslanik s.a.v.s. je rekao:

"Zaista ima Allahovih robova, ljudi koji nisu ni poslanici, ni šehidi, ali će poželjeti i poslanici i šehidi njihova mjesta kod Allaha." Ashabi su upitali: "O, Allahov Poslaniče, obavijsti nas ko su oni." Na to je on odgovorio: "To su ljudi koji su jedan drugog u ime Allaha, a ne u ime rodbinske veze ili imetka voljeli i jedan drugom pomagali. Tako mi Allaha, njihova lica su nur (svjetlost), i oni će biti u svjetlosti; neće strahovati kada lju-

⁶⁸ Prenose Bejhekij, Abdurrezzak i Hakim. Vidi: "Tefsiru-l-Menar", Muhammed Rešid Rida, tom 10. str. 82. i Ibn Kesir, "Tefsiru-l-Kur'ani-l-'Azim, tom 2. str. 323.

di budu strahovali, niti će se žalostiti kada se drugi ljudi budu žalostili." ⁶⁹

Ovo bratstvo je već isprobano, u njemu je stvorena najjača zajednica za koju se zna. Time su prekinute jake veze svih spletki neprijatelja, a naročito Židova, koji žive samo da cijepaju narode, da ih razdvajaju, i slabe njihove veze. Onaj ko izučava historiju zapazit će kako su se Židovi u Medini Munewveri, prije upoznavanja njenih stanovnika sa Islamom i bratstvom u vjerovanju, bili uzdigli i uzoholili i ulagali sva sredstva i snage u zavađanju arapskih plemena Evsa i Hazredža. Kada je među ove Arape stigla Allahova vjera i blagodat međusobne povezanosti bratstva u ime Allaha, i kada su Evs i Hazredž postali braća u vjeri, iščezla je židovska uobraženost, i njihova oholost zasnovana na širenju nereda; postala je jedna i beznačajna sve dok nije izgubila sam osnov svog postojanja pošto je Islam eliminisao sva razilaženja i grupisanja među muslimanima u Medini.

Primjetno je u današnjem vremenu da neki žele rasparčavanje našeg ummeta, no uz Allahovu pomoć to se neće dogoditi. Također, se da primijetiti kako neprijatelji našeg ummeta brižljivo i smišljeno vode borbu protiv Islama i vrijednosti koje on u sebi nosi. Oni varaju muslimane nudeći im za to krhke veze kojima se ne želi ništa drugo do produbljivanje gafleta - nemara za tim čvrstim i jakim vezama koje je uspostavio Islam. Naši uzorni prethodnici su također, bili izloženi ovakvim nevjerničkim pokušajima u kojima su bili neumorni neprijatelji Islama, a posebno Židovi koji su namjeravali raskinuti

⁶⁹ Prenosi Ebu Davud, tom 3. str. 799, izdanje Istanbul.

Allahove veze koje su bile jače od bilo kakvog fanatizma, plemenskog ponosa i krvnog srodstva. Muslimani su pod vođstvom Allahovog Poslanika s.a.v.s. sve ove pokušaje i napade izdržali zahvaljujući vjeri u Allaha dž.š. i Njegova Poslanika a.s.

Jedan od primjera ovih pokušaja kojeg bilježe mufessiri (komentatori) Kur'ana:

Šaš ibn Kajs bio je židovski poglavar koji se odlikovao velikim kufrom i ogromnom mržnjom prema muslimanima. Prošao je pored grupa ensarija iz plemena Evs i Hazredž koji su tada održavali sastanak na kome su razgovarali i savjetovali se. U njemu je izazvao srdžbu taj prizor njihova druženja, zajedništva, međusobne suradnje koja je bila plod njihova Islama, poslije svih neprijateljstava i mržnji koje su bile među njima u džahilijetu. Rekao je: "Okupili su se vođe ensarija u ovom gradu, tako mi Allaha, mi Židovi nemamo nikakve moći kada se oni slože u nekoj odluci." Zatim je naredio jednom židovskom mladiću koji je bio s njim: "Priključiti im se i sjediti sa njima, podsjetiti ih na dan Buas i ono što se desilo prije njega, zatim im odrecituj nekoliko stihova koji su spjevali o tom danu." Dan Buas je bio dan kada su se međusobno sukobili Evs i Hazredž i tada je Evs izvojevao pobjedu nad Hazredžom. Mladić je izvršio ono što mu je bilo naređeno, pa su poslije njegova govora ljudi iz oba plemena počeli govoriti i došlo je do svađe i razilaženja, te su jedni druge ponižavali. To je dovelo do toga da su dva čovjeka nasrnuli jedan na drugoga i počela je tuča. Zatim je rekao jedan od njih dvojice svome drugu: "Tako mi Allaha! Ukoliko želite sada ćemo vam uzvratiti za taj poraz." Naljutile su se obadvije skupine i rekli su: "To ćemo i uraditi. Oružje, oružje! Sastajalište je Zahire (dio Medine)." Na zbornu

mjesto su izašli svi muškarci iz oba plemena kao što je to bio običaj u vrijeme džahilijeta. Vijest o ovome je stigla do Allahova Poslanika s.a.v.s., on je izašao u društvu svojih drugova muhadžira. Kada je došao do njih rekao je: "O, skupino muslimana, Allah! Allah! Zar dozivate džahilijet, a ja sam među vama, pošto vas je Allah uputio u Islam i počastio vas njime. Sa njim vam je prekinuo sve džahilijetske stvari, njim vas je spasio od kufra i s njim vas je sjedinio, pa vraćate li se onome u čemu ste bili u džahilijetu?" Tada su ljudi spoznali da je to bila šejtanska tendencija i spletk njihovih neprijatelja, te su bacili oružje iz svojih ruku i plakali su. Zatim su se međusobno zagrlili ljudi iz Evsa i Hazredža i otišli su sa Allahovim Poslanikom s.a.v.s. poslušni i pokorni. Allah je ovom prilikom otklonio od njih židovsku spletku i tada su objavljene riječi Uzvišenog:

"O, vjernici, ako se budete pokoravali nekima od onih kojima je data Knjiga, oni će vas, nakon što ste prihvatili pravu vjeru, ponovo vratiti u nevjernike."
(Ali-Imran, 100.)⁷⁰

Ovo je jedan od načina neprijatelja Islama od ehlul-kitabija za razjedinjavanje muslimana, i vidimo koji je lijek za eliminisanje tih pokušaja. Židovi se i dalje koriste raznoraznim sredstvima u spletkarenju, zavađivanju i zavodjenju muslimana, i jedini lijek ovim pokušajima je taj zdravi lijek koji dolazi od Allaha dž.š..

Svaki transparent koji se podiže ovih dana za isticanje bilo koje druge povezanosti koje će zamijeniti vezu akideta i imanskog bratstva, svejedno bilo ta povezanost zasnovana na nacionalizmu, patriotizmu, teritorijal-

⁷⁰ Vidi: "Tefsiru-t-Taberij", tom 7. str. 55. i 56.

noj povezanosti ili neke druge ideje, zaista su to transparentni za čije se drške hvataju neprijatelji Islama i našeg ummeta od Židova i krišćana.⁷¹

Zaista, začuđuje i iznenađuje savremenog čovjeka, činjenica da se jedan narod ne koristi pokušajima, i iskustvima svojih prethodnika, kao što je to slučaj sa muslimanskim ummetom. Napredovao je sa Islamom, za vrijeme njega je bio visoko podignut bajrak, i to dugi vremenski period su bili snažni i moćni dok su se pridržavali Allahove Knjige i sunneta Njegova Poslanika. Kada su počeli tražiti moć i snagu pod drugim znamenjem a ne islamskim, Allah ih je učinio slabim i dao je da njihovi neprijatelji nadvladaju nad njima i da najgori ljudi od tog ummeta vladaju njime. I dalje je ovaj naš ummet prepušten vlastitom gafletu (nemaru). Pa neka su oprezni muslimanski gafili i neka se usmjere ka uputi Uzvišenog, jer zaista im neće njihovi postupci biti ispravni osim sa onim čime su bili ispravni postupci njihovih uzornih i upućenih prethodnika.

---

⁷¹ Vidi: Mahmud Šakir, "El-'Aleml-islamij ve muhaveletu-s-sajtareti 'alejh" str. 56, 72.-74.

III

Iskrena odanost Allahu dž.š., Poslaniku s.a.v.s. i vjernicima

Pošto je Islam ustanovio međusobnu vezu među svojim pripadnicima na principima bratdstva u imanu, i pošto ih je ujedinio na jednom putu i cilju, uistinu, eliminisao je sve puteve i prilaze njihovim neprijateljima, i nije ostavio nimalo prostora nevjernicima da dođu do islamskog ummeta. Islam naređuje muslimanu da prekine svoje prijateljstvo sa nevjernikom ma ko on bio; bliži rođak, ili iz iste porodice, plemena i tome slično, i traži od muslimana da njegovo prijateljstvo bude iskreno sa Allahom, Njegovim Poslanikom i vjernicima, i da onog koji uzme kafira za prijatelja, smatra isto tako kafirom i takvom nije dozvoljeno da živi među muslimanima.⁷²

Rekao je Uzvišeni Allah:

"Nećeš naći da narod koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rodaci njihovi." (El-Mudžadeleh, 22.)

Uzvišeni Allah je rekao o onima koji prijateljuju sa ehli - kitabijama (Židovi i kršćani):

---

⁷² Vidi opširnije u knjizi "El-Iman", Propis prijateljovanja sa nevjernicima, str.141. Muhammed Ne'im Jasin.

“O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Židove i hrišćane! Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allah uistinu neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. Zato ti vidiš one čija su srca bolesna kako se žure da s njima prijateljstvo sklope, govoreći: “Bojimo se da nas kakva nevolja ne zadesi.” A Allah će sigurno pobjedu ili nešto drugo od Sebe dati, pa će se oni zbog onoga što su u dušama svojim krili kajati, a oni koji vjeruju reći će: “Zar su to oni koji su se zaklinjali Allahom, svojom najtežom zakletvom, da su zaista s vama?” Djela njihova biće poništena, i oni će nastradati. O vjernici, ako neko od vas od vjere otpadne, - pa, Allah će sigurno umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite; oni će se na Allahovu putu boriti i neće se ničijeg prijekora bojati. To je Allahov dar, koji On daje kome hoće - a Allah je neizmjereno dobar i zna sve. Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike - pa, Allahova strana će sigurno pobijediti.” O vjernici, ne prijateljujte sa onima koji vjeru vašu za podsmijeh i zabavu uzimaju, bili to oni kojima je data Knjiga prije vas, ili bili mnogobošci, - i Allaha se bojte ako ste vjernici.” (el- Maideh, 51- 57.)

Razlog objavljivanja ovih ajeta je jedan događaj:

Jedna žena, muslimanka došla je sa robom želeći da je proda na pijaci židovskog plemena Benu Kajnuka, i sjela je pored jednog židovskog zlatara. Židovi su pokušali da je privole da otkrije svoje lice, a ona je to kate-

gorički odbila. Zlatar, koji je sjedio do nje namjerno je svezao kraj njene odjeće za njena leđa tako kad je ustala otkrio se njen avret (sramotni dio kod žene). Oni su je počeli ismijavati, a i ona je zvala u pomoć! Jedan musliman je nasrnuo na zlatara i ubio ga, a prisutni židovi su odmah napali na muslimana i ubili ga. Porodica ovog ubijenog muslimana je odmah pozvala muslimane u borbu protiv Židova. Kada su Židovi ovo uradili, Allahov Poslanik s.a.v.s je opkolio pleme Benu Kajnuka i držao ih u opsadi sve dok, im Uzvišeni Allah ne dadne pobjedu. Munafik Abdullah ibn Ubejj ibn Selul je počeo zagovarati za njih i tajnim putem poslao poruku Židovima da će u Medini nastati velika smutnja ukoliko Poslanik ne prihvati njegovo zauzimanje. Istovremeno, Ubade ibn es-Samit r.a. zauzeo je potpuno suprotan stav prema Židovima Benu Kajnuka od stava ovog munafika, iako je do tada bio njihov saveznik. Odrekao se njih i prihvatio je prijateljstvo i zaštitu Allahovu i Njegova Poslanika. Allahov Poslanik s.a.v.s. se pobojavao da će ova stvar dovesti do velike smutnje među muslimanima, pa se zadovoljio sa iseljenjem židova Benu Kajkane iz Medine. Zatim su objavljeni ajeti koji ukazuju na munafikluk Abdullah ibn Ubejja ibn Selula, koji ukazuju da iman i prijateljstvo sa Allahovim neprijateljima ne mogu zajedno.⁷³

Dokazi o zabrani prijateljovanja sa neprijateljima su i riječi Uzvišenog Allaha:

“O vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite, i da naklonost Moju steknete, s Mojim i svojim ne-

⁷³ Vidi: “Es-Siretu-l-Halebijeh”, tom 2. str. 475. Alij ibn Buranuddin el-Halebi.

prijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte oni poriču istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. Vi im krišom ljubav poklanjate, a Ja znam i ono što tajite i ono što javno činite. Onaj od vas koji to bude činio s pravog puta je skrenuo."

(El-Memtehaneh, 1.)

Razlog objavljivanja ovog ajeta je događaj:

Hatib ibn Ebi Belateh r.a. napisao je pismo Mekkelijama u vrijeme kada je Allahov Poslanik s.a.v.s. pripremao pohod za osvojenje Mekke. On ih je obavijestio o ovom pohodu, a pismo je poslao po Sari, sluškinji iz porodice Ibn Abdumuttalib. Allah je obavijestio Svog Poslanika o ovome pa je i on poslao Aliju i Zubejru r.a. u potragu za njom, i kada su je sustigli izvadili su pismo koje je bilo skriveno u pletenici njene kose. Poslanik s.a.v.s. je pozvao Hatiba i rekao mu: "Šta te potaklo da to uradiš?" Odgovorio je: "Tako mi Allaha o Allahov Poslaniče, zaista sam ja vjernik u Allaha i Njegova Poslanika, nisam to zanijekao, niti sam to zamijenio drugom vjerom. Ja sam čovjek koji u svom narodu nema porijekla niti plemena, a među njima je moja porodica i moj sin pa sam ih obavijestio o tome želeći da imam kod njihova naroda pomoćnika kojim će Allah zaštititi moju porodicu i moj imetak. Nema ni jednog od tvojih drugova a da nema nekoga tamo od svoje familije, kojom će Allah zaštititi njegovu porodicu i njegov imetak." Pa je rekao: "Istinu si rekao! Ne govorite mu ništa drugo do hajr." Rekao je Omer: "On je pokušao prevariti Allaha, Njegova Poslanika i vjernike, pa dozvoli da ga udarim ovom sabljom po vratu." On je zatim rekao: "Zar nije on od onih koji su se borili na

Bedru? A Allah je već obavijestio borce Bedra i rekao je: "Radite što hoćete već sam vam odredio džennet." Pa je Allah objavio prethodni ajet,⁷⁴ ukazujući da nije dozvoljeno nikome od vjernika da se udružuje s njima, ili da osjeća naklonost prema njima, ili da ih voli više od pobjede Allahove vjere makar oni bili njihovi najbliži, jer je uistinu pravo Allaha najvažnije i pobjeda Allahove vjere najpreča.⁷⁵

Od primjera istinskog prijateljstva Allahu, Poslaniku i vjernicima je stav istinskog vjernika Abdullaha ibn Abdullaha ibn Ubejje ibn Selula, kada je saznao šta je njegov otac rekao o Allahovom Poslaniku i o vjernicima: "Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati slabijeg."

Došao je do Allahova Poslanika s.a.v.s. i rekao: "O Allahov Poslaniče, saznao sam da želiš da se ubije Abdullah ibn Ubejje zbog onoga što je uradio, pa ako to stvarno namjeravaš, onda meni naredi da to uradim i ja ću Ti uistinu donijeti njegovu glavu. Tako mi Allaha, već to Hazredž zna da nije bilo djeteta bolje poslušnosti prema svojim roditeljima od mene, i ja se zaista bojim da nekom drugom pored mene to narediš, i da ga on ubije, a moja svijest mi neće dozvoliti da gledam ubicu svoga oca (Abdullaha ibn Ubejja) kako hoda među ljudima, pa da ga ja ubijem i tako ubijem vjernika zbog kafira i da uđem u džehennemsku vatru. Zatim je rekao Allahov Poslanik s.a.v.s.: "Naprotiv, bićemo blagi prema njemu i imaćemo lijepo ophođenje prema njemu,

⁷⁴ Vidi: Ibn Kesir, "Et-Tefsir", tom 4. str. 345.

⁷⁵ Vidi: "El-Ahkamu-l-Sultanijeh", str. 46. Ebu Ja'la Muhammed ibnu-l-Husejn El-Ferai.

ako ostane s nama." Kada su se ljudi poslije bitke Benu Mustalak u kolonama vraćali u Medinu, stao je Abdullah sin Abdullaha ibn Ubejja, na Medinsku kapiju sa isukanim mačem, a ljudi su prolazili pored njega, i kada je došao njegov otac Abdullah ibn Ubejj, mu je rekao: "Vrati se!" Otac mu reče: "Šta je s tobom? Teško tebi!" Na to mu on reče: "Tako mi Allaha, ne dozvoljavam ti da prođeš ovuda sve dok ti ne dopusti Allahov Poslanik s.a.v.s., on je uistinu jak a ti si slabić." I zaista mu nije dozvolio da uđe u Medinu sve dok Allahov Poslanik s.a.v.s nije dao dozvolu za ulazak.⁷⁶

Od stavova istinskog prijateljovanja Allahu, Njegovu Poslaniku je stav Sa'd ibn Muaza r.a. kojeg je zauzeo prema Židovima plemena Benu Kurejza, a oni su bili saveznici plemena Evs iz kojeg je Sa'd poticao. Ovo se desilo kada su Židovi prekršili međusobni ugovor sa muslimanima i pokušali su da stanu na stranu muslimanskih neprijatelja u bici na Hendeku, a Allah je pomagao Svog Poslanika i učinio ga pobjednikom. Allahov Poslanik s.a.v.s je dao pravo Židovima da izaberu osobu koja će im presuditi. Oni su izabrali Sa'd ibn Muaza za ovu dužnost, nadajući se da će im biti naklonjen pri presudi, ili da će ublažiti strogu kaznu koju su zaslužili. Bilježi se da je on rekao u trenutku kada je bio izabran za ovu dužnost: "Kucnuo je trenutak za Sa'da da u ime Allaha nemaju razloga za prigovor oni koji prigovaraju." Kada je saslušao dokaze muslimana i Židova, rekao je: "Presuđujem im: Da im se pobiju muškarci; da im se zaplijeni imetak; da im se zarobe žene i djeca." Neki su još dodali: i njihove kuće da pripadnu muslimanima muhadžirima," On je to objasnio

⁷⁶ Vidi: Ibn Kesir, "Et- Tefsir", tom 2, str. 372.

riječima: "Želio sam da se toga odreknu njihova braća ensarije." Pa je rekao Allahov Poslanik s.a.v.s.: "Presudio si po Allaho-voj presudi iznad sedam nebesa."⁷⁷

Pogledajmo stav kojeg je zauzela Pejgamberova žena Ummi Habiba r.a. prema svom ocu Ebu Sufjanu, kada je došao u Medinu pred oslobađanje Mekke u pokušavajući da se održi primirje između mušrika i muslimana, pošto su ovo primirje prekršili Kurejšije i njihovi saveznici. Kada je ušao kod svoje kćerke htio je da sjedne na šilte Allahova Poslanika s.a.v.s., ali ga je ona spriječila u tome. On je rekao: "Pitam se, voliš li više mene od ove postelje, ili više voliš postelju od mene?" Na to mu je rekla: "Naprotiv, to je postelja Pejgambera s.a.v.s. a ti si mušrik, nečist." Rekao je: "Tako mi Allaha, zaista te je pogodilo zlo otkako si napustila moju kuću." Rekla je: "Ne, nego me uputio Uzvišeni Allah u Islam, a ti obožavaš kamen koji ne čuje i ne vidi."⁷⁸

Zaista je ovo nešto posebno u imanskom društvu, koje predstavlja čvrsti bedem koji štiti to društvo, od svih neprijateljskih pokušaja, špijuniranja i saznavanja njihovih tajni i vijesti. Pa ukoliko želiš da saznaš vrijednost ove posebnosti, pogledaj u naš ummet poslije poklanjanja svoga prijateljstva Istoku, otkrivajući im svoje tajne, i drugih koji su svoje prijateljstvo poklonili Zapadu. Ostao je naš ummet poražen. A poslije svega začuđuje kako se sinovi našeg ummeta već jednom ne

⁷⁷ Vidi: El- Halebi, "Es-Siretu-l-Halebijje", tom 2. str. 665. 666.

⁷⁸ Vidi: El-Halebi, "Es-Siretu-l-Halebijje", tom 3. str. 67.

opamete i ne dođu sebi, i ne vrate se svom Gospodaru i svojoj vjeri. Kada se to desi, inšaAllah, tada neće biti među njima munafika, niti špijuna, i neće prijateljovati i tražiti zaštitu ni od kog drugog, osim svog Gospodara, Njegova Poslanika i svog ummeta - zajednice vjernika.

IV

Nezavisnost muslimana

Ni jedan narod neće biti spreman za džihad ukoliko je ovisan od drugih naroda. Islam ujedinjuje imansko društvo i učvršćuje međusobne odnose njenih članova. Isto tako čini muslimane nezavisnim. Musliman u takvim prilikama nije ovisan o drugim narodima, i on ne pretenduje za tuđim prostorima, načinima života i običajima.

Uistinu Islam uspostavlja društvo skladno. Njegov akidet, ubjeđenje se zasniva na oslobađanju robovanja ljudima, a uspostavlja robovanje jedino Allahu Uzvišenom. Islam ne dozvoljava slijepo slijeđenje istočnih ili zapadnih običaja, osim ako ti običaji nisu po Njegovim mjerilima.

Na takav način Islam uspostavlja društvo nezavisno i samostalno jer su njegove osnove i pravila od Uzvišenog Allaha.

V

Visoke vrijednosti borbe

Opće poznata je stvar da ni jedan moral neće zavladati zajednicom ako ga pripadnici te zajednice ne budu cijenili, i ako im ne bude mjerilo u svakom pogledu. Ako ne bude tako, on će se polahko gubiti, i smanjiće se broj onih koji će se tim moralom odlikovati.

Ovo je jedno od pravila koje određuju društveni život i na osnovu njega se može objasniti stanje naroda u kojem se raširio nemoral, a izgubile se vrline i visoke vrijednosti. Ovo je rezultat odgoja zajednice u kojoj su ljudi zanemarili Allaha dž.š.. Bezvrijedne stvari su postale one koje zaslužuju pažnju. I na osnovu navedenog uzdižu se neznalice, munafici i zli ljudi, a ponižavaju se učenjaci, mudžahidi i iskreni ljudi.

Islam je vjera kojom je Allah dž.š. zadovoljan. Kada je Njegovi robovi prihvate, poprimaju uzvišene moralne vrijednosti. Ako pogledaš u imansku zajednicu, u njoj ćeš naći poštovanje prema moralnim, učenim i pobožnim ljudima. Sve je to rezultat mudrog Allahovog Uzvišenog odgoja koji je pripremljen. Uzvišeni Allah veli:

“Vjernici koji se ne bore - osim onih koji su za borbu nesposobni - nisu jednaki onima koji se na Allahovom putu bore imecima svojim i životima svojim.”
(En-Nisa, 95.)

“Reci, je su li isti oni koji znaju i oni koji ne znaju.”
(Ez-Zumer, 9.)

“Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji.” (El-Hudžurat, 13.)

“A ko govori ljepše od onog koji poziva Allahu, koji dobra djela čini i koji govori: “Ja sam doista musliman.” (Fussilet, 33.)

“Allah vam navodi kao primjer dvojicu ljudi od kojih je jedan gluhonijem, bez ičega i na teretu je gospodaru svome,- kud god ga pošalje, nikakva dobra ne donese. Da li je on ravan onome koji traži da se pravedno postupa, a i sam je na pravom putu?” (En-Nahl, 76.)

“Reci: “Nije isto ono što je zabranjeno i ono što je dozvoljeno, makar što te iznenaduje mnoštvo onoga što je zabranjeno.” (El-Maideh, 100.)

Ovaj odgoj je dao znatne rezultate u prvoj muslimanskoj zajednici. Prihvatili su ga pripadnici te zajednice, vladari i podanici. Spomenuću povodom ovoga nekoliko primjera koji će nam razjasniti, kako su oni upućeni uzdizali one koje je Allah dž.š. uzdizao i ponižavali one koje je Allah dž.š. ponizio, tako da je to bio podsticaj onima koji su zaostali na unapređenju, a i onima koji su bili cijenjeni da još povećaju dobra i plemenitosti.

Od tih primjera je i ovaj: ljudi su došli pred vrata Omera r.a.. Među njima su bili Suhejl ibn Amr i prvaci Kurejšija. Omer r.a. je izašao da dadne dozvolu onima koji su učestvovali na Bedru. Ebu Sufjan je tada rekao: “Što sam danas vidio, to do sada nikad nisam vidio. Daje dozvolu ovim robovima, a mi smo ovdje i on se na nas se ne osvrće.” Suhejl ibn Amr je tad rekao: “Zaista ja vidim ono što je na vašim licima, pa ako ste ljuti, ljutite se na sebe. Narod je bio pozvan u Islam, pa je požurio da ga prihvati, a vi ste čekali. Kao što vidite,

tako mi Allaha, vi nemate načina da ih prestignete. Razmislite o džihadu i prihvatite li ga, možda će vas Allah dž.š. počastiti džihadom i šehadetom." Zatim je otrešao svoju odjeću, ustao i uputio se prema Šamu.⁷⁹

Pogledaj kako je ovaj društveni moral koji je islam usadio u srca vjernika imao aktivan utjecaj na snagu i energiju Allahovih robova. Uporedi ovo sa onim do čega je dospio naš ummet nakon što je predao vođstvo onima koji ne priznaju Allaha dž.š., onima koji ne znaju ni za što osim za sebe i svoje niske strasti, koji su se odgajali da uzdižu lažne vrijednosti, a ne džihadske. Nasuprot tome kod mudžahida odnos prema džihadskom moralu se odlikuje strpljenjem, snagom i upornošću.

Navest ću drugi primjer koji će pokazati praktičnu stvarnost ovog uzvišenog morala u stvaranju džihadske ličnosti i njenom razvoju. To je stav islamskog ummeta prema trojici mutehallifina (oni koji su izostali iz džihada), kada su muslimani bili pozvani u bitku na Tebuku. Među njima su bili Ka'b ibn Malik, Murare ibn Errebi i Helal ibn Umejje. I pored toga što oni nisu izostali radi sumnje ili munafikluka. Ipak je stav Poslanika s.a.v.s. i njegovih ashaba prema njima bio energičan i oštar zato što su odustali od veoma važnog čina kojeg je izdigao Allah dž.š., Njegov Poslanik i vjernici. To je džihad za uspostavljanje Allahova dž.š. zakona. Zato je Poslanik s.a.v.s. naredio da sa njima ne govori niko od muslimana. Svi su ih se klonuli. Nakon što je prošlo četrdeset noći Poslanik s.a.v.s. im je naredio da se

udalje od svojih žena. Ka'b je tada rekao svojoj ženi: "Idi svojoj porodici dok Allah ne presudi o ovome!"

Helal ibnu Umejje se zatvorio u svojoj kući plačući, ne jedući ništa. Prošla bi i dva-tri dana, a on ne bi okusio ništa, osim što bi popio gutljaj vode ili malo mlijeka. Klanjao bi po cijelu noć i ne bi izlazio iz svoje kuće znajući da neće niko govoriti s njim, jer je to naredba vođe, Poslanika s.a.v.s. Nakon toga njegova žena je došla Poslaniku s.a.v.s. i rekla: "O, Allahov Poslaniče, Helal ibn Umejje je uistinu iznemogli starac, nema sluge, a ja sam najnježnija prema njemu pa ako možeš dozvoli, da ga služim!" Poslanik s.a.v.s. joj je rekao: "Služi ga, ali ne dozvoli da dođe do tebe." O, Allahov Poslaniče, on ne može da se pokrene, ne prestaje plakati od kako se desila ono, sve do danas, njegova brada kvasi se suzama noću i danju. Već se pokazala bjelina na njegovim očima tako da sam se pobojala da ne izgubi vid."⁸⁰

Ovo je bio stav Allahovog ummeta prema onima koji su izostali iz džihada - vrhunca islama. Ovo je bio rezultat stava prema mutehallifima. Životna je stvarnost preporučivati istinu i strpljenje koje nam je Allah dž.š. naredio. Ovo je uzvišeni metod liječenja bolesnika i metod podsticanja lijenih.

O ovom istom događaju, muslimani su imali drugi stav koji će ti dati sliku njihove radosti, nakon što su zaostali od džihada, a potom se vratili Allahu dž.š., pokajali se, a Allah dž.š. je primio njihovu tewbu (pokajanje), nakon što su dostigli stanje koje je Allah dž.š. opisao slijedećim riječima:

⁷⁹ Prenosi Ibn Abdulbirr u "El-Istiabu-l-Hakim". Vidi: El-Ken Helvi, "Hajatu-s-sahabeh", tom 1. str. 463.

⁸⁰ Vidi: El-Halebi, "Es-Siretu-l-Halebije", tom 3. str. 124.

“A i onoj trojici koja su bila izostala, i to tek onda kada im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kada im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kada su uvidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se ubuduće kajali, jer Allah uistinu, prima pokajanja i Milostiv je.” (Et-Tewbeh: 118.)

Muslimani su se obradovali objavi da im je Allah dž.š. primio tewbu, koliko i sami mutehallifini. Ka'b ibn Malik je rekao: “Nakon što je istekla pedeseta noć od kako je Poslanik s.a.v.s. zabranio govor sa nama, na sabahu te pedesete noći čuo sam telala sa brda Sel'a da viče koliko može: “O, Ka'be ibn Malik, raduj se! Pao sam na sedždu i znao da je Poslanik s.a.v.s. saznao da nam je Allah dž.š. primio tewbu.”

Poslije dolaska čovjeka i poslije radosnog glasa, skinuo sam sa sebe svoje dvije odjeće i obukao u njega, kao nagradu za ono što me obradovao, a tako mi Allaha nisam imao tada druge odjeće, posudio sam od Ebu Katade r.a. i obukao se pa uputio prema Poslaniku s.a.v.s. Sretale su me grupe ljudi čestitajući mi pokajanje, govoreći: “Sretan ti bio Allahov oprost.”

Nakon što sam nazvao Poslaniku s.a.v.s., govorio je, dok mu se lice sjalo od radosti: “Raduj se najboljem danu od kako te je majka rodila!” Upitao sam: “Je li to od Tebe, o Allahov Poslaniče, ili je od Allaha?” Odgovorio je: “Od Allaha.” Rekao sam: “O, Allahov Poslaniče, za primanje mog pokajanja dajem sav svoj imetak kao sadaku u ime Allaha i Njegova Poslanika. “ Na to je Poslanik s.a.v.s. rekao: “Bolje ti je ostavi za sebe nešto svog imetka.”

Pogledaj i razmisli o vrijednostima i vrlinama koje su imali ovi ljudi. Džihad, tewba, sadaka i trošenje na Allahovu dž.š. putu, i ljubav prema Allahu dž.š. i ljubav prema Poslaniku s.a.v.s. to su svete vrijednosti, koje su poštovali ovi čestiti ljudi. Kada su ove vrijednosti bile raši-rene među njima, Allah dž.š. ih je učinio pobjednicima nad neprijateljem. Nakon što su ljudi napustili ove osobine i zamijenili ih prolaznim dunjalučkim vrijednostima, Allah dž.š. ih je kaznio, potčinio neprijateljima, potčinio jedne drugim i sad neprestano srljaju u propast. Nema izlaza, tako mi Allaha dž.š., iz svih ovih nedaća osim vraćanjem tim vrijednostima i njihovoj primjeni, i u odbacivanju drugih, tuđih vrijednosti.

VI

Organiziranje

Islam izgrađuje organiziran narod u svim pogledima života i u svim situacijama, jer ni jedan narod nije sposoban za džihad ako nije organiziran.

Nema ni jednog životnog polja a da Islam nema za njega sistem i rješenje, kako u politici, ekonomiji, školstvu, zdravstvu..., tako i u miru i u ratu. Nema džihadskog polja ili područja, a da Islam za njega nije odredio precizan sistem koji obavezuje muslimane, da ga se pri-državaju. Uvijek će se postići željeni cilj, ako se bude slijedio taj sistem: džihad sa samim sobom, džihad protiv šejtana, džihad protiv zla i nemoralna i onih koji ga rade, džihad protiv nasilja tiranskih vladara i drugih zulumčara i drugih silnika. Sve je to podložno jasnim islamskim učenjima. I onaj ko prekrši ova učenja smatra se griješnim i zaslužuje kaznu na Sudnjem danu. Džihad sa samim sobom, npr., mora da slijedi šeriat, naredbe i zabrane, i da uči istinu iz Kur'ana a.š. i Pos-lanikova sunneta, života ashaba i salihina i nije dozvoljeno da to bude po zamislima, vježbama i sa posebnim naporima koje Uzvišeni Allah dž.š. nije propisao niti naredio Svome Poslaniku s.a.v.s.. Ebu Hamid el-Gazali veli: "Bit znanja je da se podučiš pokornosti i pobožnosti, a znaj da je pokornost i pobožnost slijediti zakonodavca u naredbama, zabranama, govoru i djelu, tj. da sve što govoriš, radiš, bude u skladu sa šeriatom, tako da bi - kad bi postio za vrijeme Bajrama i ejjami - tešrik (dani Kurban bajrama) - bio bi griješan, ili kada bi klanjao u ukradenoj odjeći, iako je

to po izgledu ibadet, bio bi griješan. Zato ti je potrebno da tvoj govor i djela budu u skladu sa šeriatom, jer su znanje i djela bez slijeđenja šeriata zabluda. Neophodno ti je da ne budeš zaveden mističnim ekstazama i zavrzlamama...⁸¹ Također, džihad protiv šejtana ima svoje puteve i metode. Neka ulema se potrudila, kako u prošlosti, tako i u sadašnjosti, da napiše neka djela koja će objasniti šejtanske puteve i metode.⁸² Također, džihad protiv zla, nemoralna i nasilja ima svoja pravila. To su pravila koja se moraju slijediti prilikom naređivanja dobra i sprečavanja zla. Neka ulema se potrudila da podrobno spomene i izvede pravila ove stroge dužnosti, kao npr.: el-Maverdij i Ebu Ja'la u svojim djelima pod imenom "el-Ahkamu es-Sultanijeh", el-Gazali u "Ihja ulumuddin", Ibn Tejmijeh u knjizi "el-Hasbetu fil Islam", i Ibn Hazim u knjizi "el-Muhala" i drugi. Također, džihad protiv nevjernika i borba protiv njih ima svoje metode i sisteme. Islam je propisao muslimanskoj vojsci poseban red za svaki njen pokret koji poduzme, od objavljivanja rata do završetka borbe. Islamska ulema, u prošlosti i sadašnjosti, pobrinula se napisala mnoga djela koja objašnjavaju sistem u Islamu⁸³

⁸¹ Vidi: "Risale Ejjuhe-l-veled", str. 26. 27, Matbe'al Mearif Bagdad.

⁸² Vidi: npr. "Telbisu Iblis", Ibnu-l-Dževzija, "Igasetu-l-Ilehafani min mesaiduš-šejtan", Ibn Kajjima i "Aleml-l-džinni veš-šejatin", Omera el- Eškara.

⁸³ Knjiga "Es-Siretu-l-Kebir", Muhammed ibnul Hasan Eš-Šejbanij, kao što se i u svakoj fikhskoj knjizi nalazi posebno poglavlje koje objašnjava propise džihada u njegovom najdužem značenju borbe. I mnogo savremenih knjiga o džihadu.

VII

Materijalna priprema

Pored sve ove duhovne snage koju smo spomenuli i kojom Islam motiviše islamski ummet, Islam poziva na pridavanje važnosti i pripremi materijalne spremnosti, tako da to učini važnom osobinom i odlikom islamskog naroda.

Allah dž.š. veli:

"I protiv njih pripremite koliko god možete snage i konja za boj da biste time zaplašili Allahove i vaše neprijatelje i druge osim njih. Vi ih ne poznajete, Allah ih zna." (El-Enfal, 60.)

Također, Islam podstiče vjernika na podučavanje svih vrsta borbi i načina: gađanja, jahanja konja, logorovanja na Allahovom dž.š. putu ...⁸⁴

Čak Islam smatra bilo kakvu pripremu za borbu ibadetom, kojim se musliman približava svom Gospodaru, kao i namazom, postom i sadakom. Neka ulema smatra da je to čak i bolje od dobrovoljnog (nafile) namaza.⁸⁵

⁸⁴ Vidi detaljno objašnjeno ovu temu, "Priprema za borbu u Islamu",

Muhammeda ibn Nasira el-Džahvana, u knjizi "El Kital fi-l-Islam", "Ahkamuhu ve Tešriatu", uporedna studija, str. 70. 89. drugo izdanje, 1983. god., Rijad.

⁸⁵ Vidi: Ibn Tejmijeh, "Medžmu'u-l-Fetava", tom 28. str. 12. prvo izdanje, 1383. h. g., Rijad.

O podsticanju i pripremi za borbu ima mnogo Poslanikovih s.a.v.s. hadisa. Svi oni objašnjavaju ono čemu poziva prethodno časno aje, na ulaganje maksimalnog truda u pripremi snage i za posjedovanje sredstava za borbu, kako bi to bio način zastrašivanje Allahovih dž.š. neprijatelja i neprijatelja muslimana. Pod tim se podrazumjeva obezbjeđenje, u najmanju ruku, oružja kojim se može suprotstaviti neprijateljskom oružju, obučiti se i znati rukovati njime, logorovanje na granicama i čuvanje granica, izgradnja potrebnih objekata, baza, tvrđava, zidina, kopanje rovova ako su potrebi i druge neophodne mjere opreznosti.⁸⁶

a) Osiguranje oružja, kao što je spomenuto u prethodnom ajetu, jeste priprema odgovarajuće snage da bi se zadao strah u srcima otkrivenih i prikrivenih neprijatelja. Iz ovog proizilazi da Islamski ummet mora osigurati sebi oružje po propisu, a to traži osiguravanje novca, svih raspoloživih potencijala, sposobne i obrazovane stručnjake za rad u fabrikama oružja, čime bi se udovoljilo potrebama ummeta na ovom polju. Radi toga je Poslanik s.a.v.s. podsticao muslimane da uzgajaju konje, i da ih njeguju za boj protiv neprijatelja.

Od Ebu Hurejreh r.a. se prenosi da je Allahov Poslanik s.a.v.s. rekao: "Ko drži konja za Allahova puta, vjerujući u Allaha i Njegovo obećanje, uistinu će njegova sitost, napojenost, njegova balega, mokraća biti

⁸⁶ Vidi: Mahmud Šit El-Hattab Er-Resulu-l-Kaid, str. 35. 36.

Muhammed bin Nasir el-Džum'an "El-Kital fil-Islam", str. 77.

na njegovoj vagi Sudnjeg dana, tj. ubrojat će mu se u dobra djela.”⁸⁷

Islamski je stav o ovoj pripremi da je to ibadet, ako je ta priprema u ime Allaha dž.š. iz toga proizilazi, da nije zabranjeno ni jednom muslimanu da posjeduje oružje koje će upotrijebiti u džihadu po potrebi. Potreba za oružjem u islamskoj zajednici je stalna, jer je to džihad-ska zajednica, koja uvijek traži da Allahova dž.š. riječ bude iznad svih i koja štiti Allahov dž.š. poziv na zemlji od njegovih neprijatelja.

Također, neprijatelj može da iznenadi napadom na neku pokrajinu, i tada je vadžib (dužnost), stanovnika te pokrajine da je brane. Ta borba postaje fardi-l-ajn (obaveza za svakog sposobnog muslimana) te pokrajine. Pa ako oni ne mogu da zaustave agresiju, tada je dužnost susjedne pokrajine da pruži pomoć svojoj braći, kako bi mogli da zaustave agresiju, i to pravilo važi za ostale pokrajine sve dok džihad ne postane fardi-l-ajnom za svakog sposobnog muslimana, ma gdje on bio na Zemlji. Zabranjeno je u šeriatu da se muslimanima ne dozvoli posjedovanje oružja. Da su se muslimani pridržavali ovih islamskih uputa u ratovima sa neprijateljima Islama, ne bi neprijatelj mogao uzeti ni pedalj njihove zemlje.

b) Obuka u rukovanju oružjem također je obuhvaćena prethodnim ajetom. Pod tim se podrazumjeva obuka u rukovanju svim vrstama naoružanja, gađanja i sl. kao i podučavanje vojnim metodama, vojnoj taktici u odbrani i napadu i dr.

---

⁸⁷ Prenose Buharij, Nesaij i drugi. Vidi: “Et-tergib vet-terhib”, tom 2. str. 258.

Prenosi se od Poslanika s.a.v.s. mnogo hadisa u kojima se podstiče na domete bacanja i njegovo podučavanje, kao npr.:

“Protiv njih pripremite koliko god možete snage”, uistinu je snaga u bacanju (ispaljivanju oružja), uistinu je snaga u bacanju, uistinu je snaga u bacanju.”⁸⁸

Poslanik s.a.v.s. veli: “Gađajte i jašite, a volim da gađate nego da jašete. Ko nauči gađati, zatim to zaboravi, nije od nas.”⁸⁹

“Svaka zabava je besposlica osim gađanja iz luka, uigravanja svoga konja i zabave s svojom ženom, te stvari su uistinu korisne i istinite.”⁹⁰

“Osvojit ćete mnoge zemlje - i Allah će vas opskrbiti, ali neka niko od vas ne zaboravi da vježba svojom strijelom.”⁹¹

Gađajte sinovi Ismailovi, uistinu vam je otac bio strijelac, gađajte a ja ću sa Beni fulanom. Pa se obratio jednoj grupi i upitao: “Šta vam je, pa ne gađate?” Odgovorili su: “Kako da gađamo a ti si s njima?!”

---

⁸⁸ Prenosi Muslim i drugi. Vidi: “Sahihu-l-Muslim bi šerhi-n-Nevevij”, tom 13. str 64.

⁸⁹ Vidi: Ibn Tejmijeh, “Medžmu’u-l-Fetava”, tom 28. str. 9. El-Munzirij, Et-tergib vet-terhib”, tom 2. str. 277. 282.

⁹⁰ Et-tergib ve-t-terhib”, tom 2. str. 279.

⁹¹ Prenosi Muslim. Vidi: “Sahihu-l-Muslim bi šerhi-n-Nevevij”, tom 13.

Poslanik s.a.v.s. je odgovorio: "Gađajte, ja sam sa svima vama." ⁹²

Od Ukbe ibn Amra se prenosi da je rekao: "Čuo sam Allahova Poslanika s.a.v.s. da kaže: "Uistinu će Allah uvesti u džennet tri osobe jednom stijelom: onog ko ju je napravio računajući dobro u njenom pravljenju, onog ko je baci i dodavaoca koji je doda." ⁹³

Ako su sablja, luk i koplje bili poznati u vrijeme Poslanika s.a.v.s., uistinu ono što je spomenuo u hadisi-ma, obuhvata sve oružje koje čovjek izmisli, i ono se podrazumjeva kao univerzalnost Allahova dž.š. govora:

"I protiv njih pripremite koliko god možete snage." (El-Enfal, 60.)

To je došlo u formi zapovjedi, a on znači vadžib, pa je proizvodnja oružja, rukovanje njime, njegovo posjedovanje i skladištenje za džihad fard kod muslimana, a ako ga ne izvrše, svi će biti griješni. Pod obukom i pripremom za džihad podrazumjeva se navikavanje ummeta na surovost, nepopustljivost, izdržljivost u teškoćama, i udaljavanje ummeta od raskoši, opuštenosti i besposličenja.

Omer ibnul Hattab r.a. je pisao stanovnicima Šama: "Ogrnite se plaštom, obucite ogrtače, i bacite obuću, gađajte ciljeve, ostavite uzengije i jašite konje; bez njih

⁹² Prenosi Buharij. Vidi: "Fethu-l-Bari", tom 6. str. 69. 70.

⁹³ Prenose Ebu Davud, Nesaij, Hakim, Bejheki; Vidi: "Et-tergib ve-t-terhib", tom 2. str. 276. 277.

prihvatite se skela, ostavite se užitka, odjeće stranaca, i ne oblačite svilu, jer ju je Poslanik a.s. zabranio." ⁹⁴

Također, je Omer ibnul Hattab pisao: "Neće snage nestati dok čovjek bude gađao strijelom i jahao konja bez uzengije." ⁹⁵

Također je pisao stanovnicima Himsa: "Podučavajte svoju djecu gađanju, jahanju i plivanju. Budite stalno na strelištima, budite kao metal čvrsti, i štedljivi u hrani i odjeći: budite surovi, navikavajte se na sunčevu žegu, gađajte i jašite konje bez uzengija." ⁹⁶

Sam Omer r.a. bi prihvatio desnom rukom svoje desno uho, a sa svojom lijevom rukom lijevo uho svoga konja, zatim bi povio noge i skočio kao da je odrastao na leđima konja. ⁹⁷

c) Bdijenje na mjestima najbližim neprijatelju, mobilizacija vojske na granicama sa neprijateljem, vadžib je islamskog ummeta. Eš-Širazi u svom djelu "el-Muhezzeb" kaže: "Vladaru je vadžib da mobiliše vojsku na granicama sa naprijateljem, da bi mogli braniti one koji su iza njih i da postavi povjerljive vojskovođe, stručne muslimane. Ako tako ne postupi, neće biti siguran da,

⁹⁴ Ibn Kutejbeh Ed-Dejnuri, "Ujunu-l-Ahbar", tom 1. str. 132.

⁹⁵ Ibn Kutejbeh Ed-Dejnuri, "Ujunu-l-Ahbar", tom 1. str. 133.

⁹⁶ Vidi: Ibn Tejmijeh, "Medžmu'u-l-Fetava", tom 28. str. 9. 10.

⁹⁷ Ibn Kutejbeh Ed-Dejnuri, "Ujunu-l-Ahbar", tom 1. str. 133. "Et-tadž vel-erlil", tom 3. str. 346.

kada se uputi na jednu stranu u džihad, neprijatelj ne ide s druge strane.”⁹⁸

Ako je ova obaveza vadžib za vladara, jer on zamjenjuje ummet, koji mu je dao zakletvu da će štititi Islam, onda je vadžib ummeta da se utrkuje i da ne zapostavi ribat (bdijenje na islamskim granicama). Poslanik s.a.v.s. je podsticao na ovo i objasnio da je to najuzvišenije djelo kojim se približava Allahu dž.š. Allah dž.š. je rekao:

“O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi, na granicama bdijte, bojte se Allaha da biste postigli ono što želite.” (Ali Imran, 200.)

Poslanik s.a.v.s. je rekao: *“Dan probdjeven na Allahovu putu bolji je od dunjaluka i onoga što je na njemu: dio dženneta koliko bič, bolji je od dunjaluka i onog što je na njemu.”*⁹⁹

Također je Poslanik s.a.v.s. rekao: *“Dvije stvari neće doticati vatra; oko koje je plakalo iz straha prema Allahu i oko koje je noću bdjelo stražareći na Allahovu putu.”*¹⁰⁰

Ima mnogo hadisa u kojima Poslanik s.a.v.s. smatra jednim od najboljih ibadeta i ibadeta za koje će se dobiti nagrada kod Allaha dž.š.. Iz prethodnog se saznaje

⁹⁸ Ibrahim ibn Ali Eš-Širazij, el-Muhezzeb, tom 2. str 299. Isa el-Bani, Egipat.

⁹⁹ Bilježe Buharij, Muslim i Tirmizij. Vidi: “Et-tergib ve-t-terhib”, tom 2. str. 242.

¹⁰⁰ Bilježi Tirmizij. Vidi: “Sahihu-t-Tirmizij bi šerh Ibnu-l-Arebi el-Maliki”, tom 7. str. 138.

da je obaveza vladara da to omogući, olakša i da ne sprječava muslimana da izvrši ovaj islamski ibadet. Ako ga u tome spriječi, postaju od onih koji sprječavaju izvršenje Allahove naredbe. Iz ovog proizilazi da nije dozvoljeno da jedna islamska granica ostane bez dovoljnog broja vojske. Pa ako ne bude na njoj dovoljan broj vojske, svi muslimani će biti grijешni. A ako bude razlog tome vladar, ili njegova zabrana muslimanima da bdiju na granicama, on će snositi najveći grijeh. A ako budu razlog tome muslimani, dužnost je vladara da prisili neke na obavezu, slijedeći pravdu u njihovom izboru. Tada ribat postaje fardu-l-ajn na svakog koga odabere vladar, jer i džihad postaje fardu-l-ajn za onog koga imam odredi.

Poslanik s.a.v.s. veli: *“Kada se pozovete u boj, odazovite se.”*¹⁰¹

Ribat je dio džihada, i jedna njegova vrsta.

d) Također u pripremu za džihad spada i poduzimanje neophodnih mjera opreznosti radi odvrćanja i zaustavljanja neprijatelja. Od ovih mjera su npr.: utvrđivanje, kopanje položaja, izgradnja utvrđenja i izrada sredstava za nadgledanje.¹⁰²

U bici na Hendeku Poslanik s.a.v.s. i njegovi ashabi iskopali su veliki kanal.

El-Bera' ibn Azib veli: “Vidio sam Poslanika s.a.v.s. na dan Hendeka da prenosi zemlju, tako da mu je pra-

¹⁰¹ Sahih hadis (dio hadisa), Muttefekun 'alejhi. Vidi: “Fethu-l-Bari”, tom 6. str. 30.

¹⁰² Vidi: “Fethu-l-Bari”, tom 6. str. 3.

šina prekrila kosu. Recitovao je pjesmu Abdullaha ibn Rewahe r.a.: "Dragi Allahu, da nije tebe, ne bismo upućeni bili, niti bi sadaku davali, niti klanjali. Spusti pomoć na nas Svoju, učvrsti nam noge kad se s neprijateljem sastanemo." ¹⁰³

Iz svega prethodnog se vidi da je islamski ummet uvijek spreman da se odupre bilo kojoj agresiji i da agresora porazi. Uistinu, ta učenja i Allahove upute učinili su džihad najbitnijim djelom ummeta tako da on nikada ne zanemari svoga neprijatelja, niti mu vjeruje, ma gdje se nalazio, jer je to, kao što nas je Allah dž.š. obavijestio, najbolje sredstvo zastrašivanja neprijatelja i sprječavanja njegove agresije, i njegov poraz. Pripreme za džihad nisu ograničene u ovom što smo spomenuli, već su jedno sveobuhvatno pravilo, koje obavezuje islamski ummet da pripremi dovoljnu količinu naoružanja, da bude spreman i pripravan za islamske misije i za ostvarenje ciljeva na Allahovom putu.

¹⁰³ Vidi: Eš-Širazij el-Muhezzeb, tom 2. str. 299.

UPUTE OVE STUDIJE U SVJETLU ISLAMA

Uistinu, sadržaj ove studije, gledano s teoretske i praktične strane, veoma je značajan za muslimansku zajednicu, jer otkriva svijetle tačke Islama, njegove uspone. Samo slijedeći svijetli put Islama muslimanski ummet može pronaći sebe i izvući se iz razočaravajućeg stanja današnjice. Teorijske i praktične činjenice iz navedenog su sljedeće:

a) Uistinu, su samo vjerom u Allaha dž.š., muslimani kroz historiju imali duhovnu i političku vlast. Islam gdje god je došao osvajao je srcem, oslobađao je robove. Islamsko širenje stvorilo je uslove za obnovu svjetske kulture. Ona je proizvela ekonomske i socijalne uslove za jedan novi progres, uništavajući anarhiju feudalizma i njen parazitski razvoj. Važno je napomenuti da ova ekspanzija iako je bila veoma brza, nije ni u jednom trenutku poprimila rušilački karakter, tako npr. brojčano male čete Arapa prodrle su na veoma široka područja i u velikom broju slučajeva desilo se da su dobile neposrednu i apsolutnu podršku, tako npr. oslobodilačka vojska u Španiji brojala je manje od 40.000 mudžahida. Odlučujući faktor pobjede, bio je taj što su arapski oslobodioci sa sobom donijeli feudalnom svijetu više forme ekonomskog i socijalnog života, koje su privlačile široke mase i slagale se sa njihovim potrebama i prohtjevima. Od osmog do petnaestog stoljeća nastala je najljepša kultura koju je Evropa ikada vidjela, dok su se na sjeveru narodi uništavali u vjerskim ratovima i postupali poput divljih plemena, dotle je narod Španije

dostigao brojno stanje do trideset miliona. U ovoj velikoj masi ljudi bile su pomiješane sa svim svojim različitostima, sve nacije i ideologije. One su činile jedinstvenu cjelinu. Rezultat toga bila je uočljiva snaga Islama, njegovog duhovnog i naučnog bila.

b) Ove istine nas također upućuju da islamski ummet ne posjeduje drugi put izbavljenja, osim već potvrđenog puta Islama, i samo on može islamski ummet izvesti iz poniženja i neprestalnih poraza. A treba li reći da se on sastoji u tome: da se istinski prihvati Islam - od njegova vjerovanja, odgoja i sistema organizovanja. Oni koji traže izbavljenje mimo Islama, produžuju rok stagnaciji i smetaju na ispravnom putu spasa.

c) Ove činjenice nam otkrivaju razloge neprijateljevog straha od Islama i odvrćanja muslimana od Islama u svakodnevnom životu. Također, nam otkrivaju razlog njihovog neprijateljskog i zločinačkog stava prema svakome ko poziva Islamu i svakome ozbiljnom pokušaju njegove primjene u islamskim zemljama. Ove nam činjenice objašnjavaju i njihove stalne metode izazivanja sumnje u islamsko vjerovanje, u njegova načela, propise i utjecaje na ulemu u islamskoj historiji. Oni imaju saznanja o velikom islamskom utjecaju u buđenju života kod islamskog naroda. I zato po svaku cijenu žele da odvoje islamski narod od Islama i da nametnu svoja načela i svoj način života.

BILJEŠKE O AUTORU

Dr Muhammed Neim Jasin

Dr Muhammed Neim Jasin rođen je 16.06.1943. g. u Jordanu. 1964. g. završio je šeriatski fakultet u Damasku. A 1965. završava pravni fakultet na istom univerzitetu. Magistarski rad je odbranio na el-Azharskom univerzitetu 1968. g. na temu "KOMPARACIJA FIKHA." Doktorsku disertaciju je odbranio na el-Azharskom univerzitetu 1972. g. također, na temu "KOMPARACIJA FIKHA"

Dr Muhammed Neim Jasin spada u istaknute islamske naučnike ovog stoljeća. Trenutno je profesor na Islamskom Pravnom fakultetu u Jordanu. Poznat je širom muslimanskog svijeta i priznat kao jedna od velikih ličnosti Islama.

Pored ove knjige najpoznatije su :

"Iman - (temelji, suština i negacija)", napisana 1978. g. u Ammanu.

"Džihad, (njegova bojišta i metodi)", napisana 1978. g. u Ammanu.

Napisao je još mnogo vrijednih knjiga kao što su:

"Prava istina o džihadu u Islamu" Kuwajt 1984. g.

"Izmišljotine o ciljevima džihada" Kuwajt 1984. g.

"Teorija Da'weta" Amman 1973. g.

"Blagodat imana" Amman 1973. g.

"Kratak pogled islamskog kaznenog sistema"

Amman 1982. g.

"Zadaća vjernika u islamskoj koncepciji" Amman

1984. g.

"Oni koji se plaše Islama" Amman 1984. g.

"Snaga čovjeka između Allahove upute i šejtanske zablude" Kairo 1985. g.

Također je napisao veliki broj studija, rasprava, članaka koje su objavljene u listovima i časopisima.

LITERATURA

1. Alij ibn Bahrudin el-Halebij, "Siretu-l-Halebijeh".
2. Abdullah ibnu-l-Mubarek, "el-Džihad", matba'atu-l-Bejrut, 1971.
3. Alij Tantavijj, "Ahbaru Umer", daru-l-Fikr, Demešk.
4. Abdullah Tel, "Džuzul Bela", daru-l-Iršad, matba'atu-l-ula, 1971.
5. Brutukul hukemau-l-suhjun, matba'a kutubi-l-arabijj, Kahireh, 1951.
6. Ebu Davud, "Musned Ebi Davud".
7. Ebu Džafer et-Taberijj, "Tarihur-rusuli ve-l-Muluk", daru-l-Mearif, Misr, 1962.
8. El-Gazalijj (Ebu Hamid), "Ejjuhe-l-veled", ewl-matba'atu-l-Mea'rif, Bagdad.
9. El-Halebijj, "Siretun-Nebevijeh".
10. El-Kurtubijj, "Tefsiru-l-Kurtubijj".
11. El-Munzirijj, "Et-Tergibu-l-ve terhib".
En-Nevevijj, "Rijadu-s-Salihin", matba'atu-l-ula, 1977. Bejrut.
12. Ferai, "El-Ahkamu-l-Sultaniijeh".
13. Halebi, "Hajatu-s-Sahabe".
14. Ibn Hadžer el-Askelanijj, "Bulugu-l-Meram".
15. Ibn Hadžer el-Askelanijj, "Fethu-l-Bari", matba'atu-l-Behijjeti-l-Masrijeh, 1348. h.g.
16. Ibn Hišam, "Siretu-l-Nebijj", šeriketu-l-i'alanatiš-šerkijeh, Kahireh, 1382. h.g.
17. Ibn Kajjim el-Dževzijjeh, "Zadu-l-Mead. matba'atu-l-Masrijeh.
18. Ibn Kesir, "es-Siretu-l-Nebevijeh", matba'ah Isa el-Banij el-Halebij, 1964.
19. Ibn Kesir, "Tefsiru-l-Kur'ani-l-Azim", daru-l-Ihja'kutubu-l-arabijeh, Misr.
20. Ibn Kutejbbeh ed-Dejnurijj, "Ujunu-l-Ahbar".
21. Ibn Tejmiijeh, "Medžmu-ul-Fetava", el-matba'a ula, 1383. h.g. Rijad.
22. Ibrahim ibn Alij eš-Širazijj, "El-Muhezzeb" matba'atu-l-Isa el-Banij, Misr.
23. Ibnu-l-AbdulBerr, "El-Isti'abu-l-Hakim".
24. Ibnu-l-Dževzijj, "El-vefa bi ahvalil Mustafa", matba'a Saade, et-tabeatu-l-ula, 1966. Misr.
25. Ibnu-l-Dževzijj, "Telbisu-l-Iblis".
26. Imam Ahmed, "Musned Imam Ahmed", el-matba'atu-l-mejmeneh, Misr.
27. Imam el-Buharij, "Sahihu-l-Buharij".
28. Imam Malik, "El-Muvveta".
29. Imam Muslim, "Sahihu-l-Muslim" el-matba'atu-l-Masrijeh.
30. Kamil ed-Dahs, "Ajatu-l-Džihad", daru-l-Bejan, Kuvajt, 1972.

31. Mahmud Hattab, "El-Islam ve-n-nasr", daru-l-Fikr, et-matba'atu-l-ula, 1392. h.g.
32. Mahmud Šakir, "El-Alemu-l-Islamijju ve Muhaveletu-s-sejtareti alejh".
33. Mahmud Šit Hattab, "El-Islam ven-nasr, daru-l-Fikr, et-tabeatu-l-ula, 1972.
34. Muhammed Džemaluddin Mahfuz, "El-Medhal ile-l-akideti vel istratidžijetu-l-askerijetu-l-Islamijeh".
35. Muhammed ibnu-l-Hasan eš-Šejbanijj, "Esijeru-l-Kebir".
36. Muhammed ibnu-l-Nasir el-Dževhan, "El Kital fil Islam", "Ahkamuhu ve tešriatuhu", el-matba'atu-s-sanijeh, 1973. Rijad.
37. Muhammed Ne'im Jasin, "El-Iman" Mektebetu-l-Felah, el-matba'atu-l-ula, 1973. g. Kuvajt.
38. Muhammed Rešid Rida, "Tefsiru-l-Menar".
39. Muhammed Šit el-Hattab, "Er-Resu-l-Kaid".
40. Muntedžirmija, "El-Harb abre-t-tarih".
41. Sejjid Kutub, "Fi Zilali-l-Kur'an".
42. Sejjid Sabik, "Anasiru-l-kuvveti fil Islam", el-matba'atu-l-ula, 1383. h.g. 1963. Misr.
43. Ševkanij, "Nilu-l-Evtar".
44. Taberi, "Džamiu-l-Bejan", daru-l-Mearif, Misr.
45. Tirmizij, "Sahihu-t-Tirmizij".
46. Umer Sulejman el-Eškar, "Alemu-l-džinni ve-š-šejatin".

SADRŽAJ

Riječ priređivača	5
Riječ urednika	6
Predgovor	8
Uvod	11

PRVO DIO

Utjecaj akideta na izgradnju borbene ličnosti	13
I Utjecaj akideta na vjerovanje u Uzvišenog Allaha dž.š.	14
II Vjerovanjem u Poslanika s.a.v.s. izgrađujemo borbenu ličnost.....	28
III Utjecaj vjerovanja na Sudnji dan	30
IV Utjecaj vjerovanja u Allahovo određenje (kader)	39
V Izgradnja islamske ličnosti pod ujecajem različitih uvjerenja	44

DRUGI DIO

Uloga islamskog odgoja na izgradnju borbene ličnosti	49
I Borbeni moral u svjetlu islamskog odgoja	50
II Hrabrost	53
III Strpljivost i ustrajnost	58
IV Žrtvovanje života i imetka na Allahovom putu	68
V Pokornost i red.....	70
VI Opreznost i budnost	73

VII Islam štiti muslimana od lošeg borbenog morala	75
--	----

TREĆI DIO

Socijalizacija borbenog morala	78
I Jedinstvo.....	79
II Učvršćivanje veze.....	82
III Iskrena odanost Allahu dž.š., Poslaniku s.a.v.s.i vjernicima.....	91
IV Nezavisnost muslimana.....	99
V Visoke vrijednosti borbe.....	100
VI Organiziranje.....	106
VII Materijalna priprema.....	108
Upute ove studije u svjetlu Islama	117
Bilješka o autoru	119
Literatura.....	121
Sadržaj	123

INTERNACIONALNA BIBLIOTEKA „El-Kitab”

المكتبة العالمية

الكتاب

INTERNACIONAL PUBLISHING HOUSE „Al-Kitab”

EL-KITAB

